

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

UNDAN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

MEMLEMMAR AF CENTRALKOMMITTÉN OCH LOKALKOMMITTÉERNA.

Öfre raden, från vänster till höger: fröken Elma Fris, hr E. L. Johannesson, hr G. Wiman, teknolog A. Danielsson, kand. E. Lundström, fröken Ruth Kinberg, fröken Fanny Holmberg, folkskollärare G. Berg, journalist G. Widegren. Nedre raden från vänster till höger: med. fil. stud Elsa Linder, fröken Elisabet Andersson, fröken Maja Hall, hr E. Rhenström, med. kand. J. Billström, fröken Susy Silfverbrand, fröken Sigrun Sténhoff, teknolog G. Hjertén. A. Blomberg foto.

Ett nytt uppslag på ungdomsrörelsens område.

FÖR FLERTALET af våra läsare torde den rörelse, som af ett antal upplysta ungdomsvänner igångsatts härstädes med syfte att bereda olika samhällsklassers ungdom en sund andlig fostran, vara mindre känd. Nedanstående lifliga skildring af rörelsens verksamhet har därför den dubbla uppgiften dels att omnämna själfva sakförhållandet, dels att starkare än hittills väcka intresse för den vackra idén, hvars främjande bör ligga enhvar verklig ungdomsvän om hjärtat. Det är meningen att, sedan saken nu vunnit fäste i hufvudstaden, söka få till stånd en på liknande principer fotad kulturell ungdomsrörelse i landsorten, och med kännedom om den entusiasm för nationell väckelse, som f. n. besjalar folket i de svenska bygderna, kan man hoppas, att idén skall gå en väcker framtid till mötes öfver hela landet.

I.

Kulturella ungdomsrörelsen i Stockholm.

— — — "GE ER UN DAN, ge er undan, Pilgatspojkar kommer!" lät det plötsligt, när vi en middag fredligt vandrade hem från skolan, en hop små flickor. Och det bar af uppåt berg och backar i vild förfäran — Pilgatspojkar representerade ju i våra ögon det förskräck-

ligaste af allt. Egentligen förde de nu inte krig mot oss, utan mot våra bröder och manliga kusiner, men voro de riktigt i tagen, så skydde de inte att ge sig på oss flickor också. De bodde på Pilgatan i norra ändan af stan, och som våra hem lågo i närheten af denna, något utanför den egentliga stan, måste vi ett par gånger om dagen passera det farliga området. Värst af dem alla var Fiskar-Pers Petter, inför honom bleknade t. o. m. den modigaste latinskolepojke, ty han var ohyggligt stor och stark. De andra Pilgatspojkar voro också fiskar- eller handtverksöner och gingo förstas alla i folkskolan. Denna låg alldeles i närheten af latinskolan, och nästan ständigt pågick en vild fejd mellan de båda slagen pojkar. Det var också här den egentliga kampen börjat, slagsmålen i norra ändan af stan utgjorde bara en "filial" från "hufvudkontoret".

Hur väl minns jag icke, med hvilket intensivt förakt latinskolepojkar slängde ut sitt: "Se på grisarna!" då de, någorlunda manstarka själfva, mötte någon grupp af motståndarna! Och dessa åter, ja, de kommo haglande med skällsord och svordomar. Det var ett möte som mellan eld och vatten.

Stämningen smittade naturligtvis oss flickor

också. Hur sågo vi inte ned på folkskolebarren, på "grisarna", som ju naturligtvis borde heta så, eftersom många af dem voro så smutsiga och trasiga!

Jag tror mig kunna säga, att de förhållanden jag skildrat i min hemstad, voro typiska för våra landsortsstäder för en 15—20 år se'n. Och att den gamla surdegen ännu mångenstädes finns kvar, vet jag. Ett eklatant bevis på hurudan sämjan kan vara mellan vår tids folkskole- och läroverksungdom fingo vi ju nyligen, då stadsfullmäktige i en liten skånsk stad ej vågade bifalla ett af drätselnämnden tillstyrkt förslag, att nybyggnaden för samskolan skulle förläggas på en tomt — i nästan alla afseenden förträfflig — men som hade det stora felet att ligga i närheten af en folkskola. Bråk och osämja med en massa obehag måste uppstå mellan de båda skilda slagen af pojkar, menade man.

Det är ingalunda min mening att säga, att slagsmål i allmänhet mellan pojkar verkar så fasligt demoraliserande. Men härvidlag kommer något särskildt till: här representerar fejden oftast fiendskapen mellan olika samhällsklasser, och ytterst sällan äger väl någon slutlig uppgörelse rum. Nästa gång latinskolepojken

FRÅN DANSLEKARNE.

möter sin motsändare är det kanske i verkstaden eller fabriken, där den ene har att ge order om hur arbetet skall utföras, den andre att utföra det, eller på exercisheden, där den ene har att kommendera, den andre att lyda. . . Naturligtvis kan man tänka, att i åtskilliga fall de båda f. d. slagskamparna kunna se tillbaka på sina barndomsminnen med ett löje blott, men i så fall får man förutsätta hos dem båda, särskildt hos f. d. folkskolepojken, en rätt stor portion humor. Som emellertid denna nyttiga och välbehöfliga egenskap ej är vidare karaktäristisk för våra 20-åriga ungdomar, så kan man befara, att i de flesta fall mötet i stället för att äga rum under ett muntert skratt och ärligt handslag, kommer att utmärkas af stelhets å ena sidan och en arg sidoblick jämte några svordomar mellan tänderna å den andra. — Hvad nu än uppväxtären i samma lilla samhälle skänkt de båda pojkarne — inte är det betingelse till förstående och vänskap sedan i det gemensamma arbetet.

De gamla minnena drogo förbi mig, då jag en afton gick upp på Kulturella ungdomsrörelsens samkväm i den stora, konstnärligt prydda samlingsalen i folkskolehuset vid Norrtullsgatan och stod där och såg på ringdansen. Åtskilliga af deltagarna kände jag — en del gymnasister från de stora läroverken på Norr — och jag hade nyss fått veta, att ett stort antal biljetter sålts till elever i de högsta fortsättningsklasserna i folkskolan, till teknologer, kontorister, typografer, järn- och andra yrkesarbetare samt flottister, de senare för öfrigt lätt igenkännliga på sina blåa trefliga jackor. Hvad det kvinnliga elementet beträffar, så utgjordes det af elever från seminariegymnasium, högre flickskolornas högsta klass, sömmerskor, tjänstflickor och fabriksarbeterskor.

Här frågades emellertid ej det ringaste efter hvad man var eller inte var. Hela den stora salen var fylld af de dansande, sången ljud frisk och kraftig — de unga mansrösterna dominerade ovanligt nog —, och det låg vacker, frisk ungdomsglädje öfver det hela. Hur gladt och soligt logo ej de unga mot hvarandra, där de stodo inne i ringen:

Och se, hvad jag hafver uti min hand
och se, hvad jag fick att föra!
En liten flicka så nätter och så grann,
så fin i sina kläder.
Jag håller dig så kär,
jag stiger dig så när,
jag törs inte säga, hur vacker du är.
Jag låter dig stå för en annan.

Idén till Kulturella ungdomsrörelsen* i Stockholm utgick från en ung metallarbetare, hr E. Rhenström. Han meddelade sig med Folkbildningsförbundets ordförande, doktor K. Kjell-

* Namnet, som måhända — utan förklaring — kan synas en smula anspråksfullt, innebär intet underkännande af andra rörelsers kulturuppgift. Man har valt det med hänsyn till det allmänna kultursyftet rörelsen vill söka företräda.

berg, som blef varmt intresserad. Att man emellertid äfven på andra än arbetarhåll kände behof af att sammanföra ungdom ur olika samhällsklasser till förbrödande och förädlade nöjen framgår exempelvis däraf, att kort därpå en lärarinna vid Vallinska skolan, fröken Susy Silfverbrand, vände sig till en annan medlem af Folkbildningsförbundets styrelse med förslag, liknande dem, hr Rehnström framlagt. Styrelsen beslöt taga upp idén och sammankallade på hösten 1905 en del män och kvinnor, representerande olika samhällsklasser, för att med dem diskutera saken.

Bland dem, som lade stort intresse i dagen för planens realiserande var styrelsens hedersordförande, prins Eugen. Äfven af arbetare uttalades varma önsknings om att på detta sätt ungdomar ur de olika samhällsklasserna skulle lära känna hvarandra och "ha roligt tillsammans". Lämplig jordmån att så i fanns tydligen, och så beslöt man börja arbetet.

Högsta ledningen af verksamheten utöfvas af en centralkommitté, bestående af ordf. med. kand. J. Billström, v. ordf. rektor N. Beskow, sekr. fröken Susy Silfverbrand, skattmästare metallarbetaren E. Rehnström, samt fröknarna Signe Almqvist och Ebba Westberg, samskolelärarinnor, Elisabet Anderson, förest. för Tjänarinnebyrån, Fanny Holmberg och Frida Hörner, folkskolelärarinnor, Valborg Ulrich, liförsäkringsinspektör, J. Bergman, instrumentmakare, E. W. Järnström, järnarbetare, E. J. Johansson, mekaniker, fil. dr E. A. Karlfeldt, bibliotekarie.

Centralkommittén anger grundragen af verksamheten och utgör föreningsbandet mellan lokal-kommittéerna, hvilka hafva till uppgift att i olika stadsdelar organisera arbetet och hvilka härvid verka själfständigt inom vissa af centralkommittén tillsvidare uppdragna gränser.

För att verksamheten skulle från början nå och vinna förtroende bland olika samhällsklasser i Stockholm, var det naturligtvis nödvändigt att ställa den på fullt neutral grund i religiöst och politiskt afseende. Detta utgör ock fortfarande en hufvudprincip i rörelsen. En annan ledande princip förtjänar ock att framhållas, nämligen själfstyrelsens. Icke för, utan med ungdomen vill föreningen arbeta, med en ungdom, som hos sig själf och sina jämnåriga vill främja ett friskt och gladt ungdomslif med ideellt innehåll.

Så mycket är nu skrivet om nödvändigheten att anordna goda och billiga förströelser för vår arbetande ungdom i Stockholm för att vända dess håg från kafé- och uteliv, att någon vidare utläggning af den saken ej torde behövas. Lördagseftermiddagarna erbjuda naturligtvis de största frestelserna, och därför är det just på dessa man anordnat samkvämen. Och det har visat sig, att förmånen att för en afgift af 25 öre få åhöra ett intressant föredrag, god musik och få vara med i lekar bland jämnåriga verkligen lockat ungdomen att afstå

Våra skodon.

En stor människokännare har en gång fällt yttrandet: "Skodon och handskar äro en toalets profvostener" — och häri ligger verkligen mycket sanning. Kostymen må vara aldrig så elegant, hatten än så modärn — det hela står eller faller med hand- och fotbeklädnaden.

»Victoria»-skodon hafva alla de yttre och, icke minst, inre företräden som utmärka det mest exklusiva handskomakeriets alster, det skiljer sig från detta blott i priset.

»Victoria»-skodon försäljas till populära priser öfverallt.

TEDRICKNING.

från besök både på kaféer, biografer och andra förlusteställen.

Meningen vore att inom hvar och en af de olika stadsdelarna anordna dylika samkväm. Som det ju emellertid ej är så lätt att anskaffa lämpliga lokaler och man för öfrigt ej ansett sig böra börja med alltför stor apparat, ha under de båda gångna vintrarna samkväm anordnats endast på tre ställen, i folkskolan på Norrtullsgatan, i Arbetareföreningens lokal på Malmsskillnadsgatan och i folkskolan på Värmdögatan å Söder. Det förtjänar nämnas, att öfverstyrelsen för Stockholms folkskolor beredvilligt medgifvit tillstånd till begagnande af ofvannämnda skolhusbyggnader.

Vid samkvämen utgöres programmet af tre hufvuddelar, 1) en föredragande del: föredrag, musik, sång, deklamation el. d.; 2) tesupé (å 35 öre); 3) danslekar och folkvisadanser.

Hvad som i hög grad underlättat Centralkommitténs arbete, har varit det varma intresse och den stora hjälpsamhet, som visats densamma af förmågor från olika områden. Bland de många medverkande må nämnas trenne medlemmar af Folkbildningsförbundet, doktor Kjellberg (föredrag: Inbillade sjukdomar), lektor Ottelin (Om själfbildning) och kandidat Hirsch (Sociala förhållanden på Nya Seland); vidare arkitekten Enblom (En resa i Schweiz och ett besök i Marocko), fru H. Palme (Egna hem och Solidaridén tillämpad för mindre Egna hem), herr G. Stridsberg (Hvad skola vi läsa?), arkitekten Ragnar Östberg (Stockholms nya rådhus), fröken Ebba Westberg (Om folkvisan), skådespelaren herr A. de Wahl, skådespelerskan fröken Gerda Lundequist, fröken Anna Ankaröna (uppläsning) samt fru Alice Tegnér, fröknarna Stiebel och Gyllencreutz (pianomusik och sång.) Förevisning af skioptikonbilder har ägt rum flere gånger, så af Carl Larssons Spadarfvet (med textuppläsning) samt Edelfelts verk (med uppläsning af Snoilskys dikter).

Emellertid har det visat sig, att äfven inom de ungas egna led finnas krafter, som kunna användas.

En gifven förtjänst synes det mig vara, att man alltmör sträfvär efter att ge helhet åt programmet. Synnerligen lyckade i det afseendet voro ett par lördagskvällar, då jag var uppe: en folkviseafton och en Lagerlöfs-afton. Efter ett kort, men orienterande och stämningsfullt föredrag om folkvisan följde en del vackra folkvisadanser o. s. v. På Selma Lagerlöfsaftonen gafs först en karaktäristik af de förnämsta personligheterna i Gösta Berlings saga; därefter läste herr de Wahl ett par kapitel ur själfva dikten, så spelades på fiol och piano en del Värmlandslåtar, och slutligen sjöngs unisont af hela församlingen: "Ack, Värmeland du sköna" samt "Vårt land".

Tesupén — te och smörgåsar — till hvilken särskilda biljetter säljas, äger rum samtidigt med att danslekarna pågå, men naturligtvis i en annan sal.

Att ungdomen är glad att få röra på sig och

att de gamla enkla ringdansarna ha kvar sin tjusning, därom blir man öfvertygad, om man går upp några kvällar på samkvämen. För ett icke ringa antal utgöra de rent af aftonens "clou", och när uppbrott skall ske vid 11-tiden, höres ofta ett stilla knot och beklaganden. Med afsikt låter man samkvämen pågå så länge. Man vill nämligen, att ungdomens hela lördagskväll skall vara upptagen, så att ej kafébesök o. d. skola afsluta denna.

I vår har man utvidgat verksamheten på så sätt, att smärre cirklar bildats för studier i olika fack, idrott, musik, diskussioner m. m. Dessa smärre cirklar hafva stor betydelse dels genom att gifva arbetet större stadga, dels genom att skapa en växande elittrupp af fullt aktiva deltagare i rörelsen, dels genom att hålla vid lif och utveckla impulser, som kunna gifvas vid de större samkvämen samt fastare tillknyta de band af personlig sympati och gemensamma intressen, som vid dessa kunna uppstå. Synnerligen lyckligt är, synes mig, centralkommitténs uppslag att utbilda förevisare af våra museer och konstskatter för en på detta område mer intresserad än bevandrad ungdom. Den kände konsthistorikern herr Carl G. Laurin var älskvärd nog att ställa sin förmåga i verksamhetens tjänst. Under hans ledning utbildades under hösten 1906 en grupp af kvalificerade personer till förevisare, och dessa göra nu i sin ordning hvad de kunna för att utveckla konstsinnet hos den grupp ungdom, som de fått på sin lott.

Nå, men ekonomien? frågar man. Ja, sällskapet har inga fonder och är därför naturligtvis i stort behov af den hjälp i fråga om fria lokaler o. d. som kan erbjudas detsamma. Inträdesavgifterna beräknas kunna betäcka kostnaderna för belysning och städning o. d.

Ett oundgängligt villkor för att verksamheter skall medföra åsyftadt resultat, är naturligtvis att den står under god ledning. På de förberedande mötena hösten 1905 var det nog en och annan, som hyste ganska stora betänkligheter mot att sammanföra ungdom från så många olika håll — samkvämen skulle ju stå öppna för all ungdom, äfven de mindre goda elementen. Men svårigheterna ha visat sig vida färre, än man kunde tro. Samkvämen äro i hög grad ägnade att lära ungdomen själfdisciplin: fnissande och prat under föredrag eller musikstycken bestraffas oftast af de närmast sittande med ett bistert ögonkast eller ett par barska ord, och de ledande ha mycket sällan själfva behöft gripa in. De förtjäna, synes det mig, ett varmt tack och erkännande för allt det intresse de nedlagt på verksamheten. Ej minst förtjäna de detta tack, som fullgöra värd- och värdinneplikterna på samkvämen. Mer hänsynfullt och älskvärdt bemötande, än som kommer ungdomen till del på dessa tillställningar, kan den ej önska sig. Den känner, att man litat på den, tror den om godt, och ur förtroende växer känslan af förpliktelse. Jag hörde nyligen en mor, som själf måste förtjäna sitt bröd och som ej visste, hur hon skulle bereda sin 15-åriga dotter och sin unga tjänstflicka, som kommit in från landet, några enkla nöjen, säga, sedan hon ett par kvällar varit uppe på samkvämen på Norrtullsgatan: "Åh, så bra, nu kan jag låta dem båda två få ett litet nöje. Här ser jag, att jag tryggt kan lämna dem." Jag blef glad öfver det där yttrandet. Det visade ju i själfva verket ingenting mindre, än att rörelsens syftsmål — att bereda ett förbrödande och förädlade umgänge mellan ungdomar af olika samhällsklasser — lyckligt förts igenom.

MARIE LOUISE GAGNER.

Med detta nummers inlägg afsluta vi den sedan en längre tid pågående rösträttsenquêten. Och göra vi det i den förhoppningen, att de många af representativa namn burna inlägg vi härunder kunnat meddela skola i någon mån ha bidragit till dess belysning från delvis nya synpunkter.

DOKTOR KAROLINA WIDERSTRÖM:

HVARFÖR JAG vill ha rösträtt — och valbarhet — för mitt kön? Jo därför att vi kvinnor behöfva sättas i stånd att tillvarata våra egna intressen, något som äfven ganska färsk erfarenhet visar vara af nöden. Och endast om alla kategorier af människor få tillfälle att med kraft värna om hvad för dem är viktigt och kärt, banas väg för den rättvisa, som är en af grundvarlarna för samhällets lycka.

Vidare önskar jag rösträtt — och valbarhet — för mitt kön, därför att äfven vi kvinnor lämna den tribut till allas gemensamma nytta, som benämnas skatt. Elsa Törne har i "Renhet" framkastat en lika vacker som genialisk tanke, att skattedagen borde vara en nationens högtidsdag, då hvar och en med glädje och hänförelse lade sitt tillskott i samhällskassan. Förvisso kan den dagen icke bli högtid förr, än alla också veta, att deras röst kan göra sig hörd, när det gäller att bestämma för hvilka ändamål denna kassa skall anlitas.

Stockholm, april 1907.

KAROLINA WIDERSTRÖM.

BARNAVÅRDSINSPEKTRISEN FRÖKEN ANNA LINDHAGEN:

FRÄMSTA ANLEDNINGEN, hvarför kvinnorna böra ha rösträtt, är för *rät visans* skull och för att *kvinnornas ställning* därigenom skulle höjas.

Rättvisesynpunkten — den är ju visserligen tämligen klar för alla tänkande människor, ehuru för somliga bara i teorien. De nämligen, som anse att kvinnorna skola vänta af taktiska skäl, eller de som först vilja hafva garantier för, hur kvinnorna skola rösta, till hvilka partier de skola sluta sig o. s. v., innan de vilja gifva dem rösträtt, för dessa är kvinnornas fordran om rättvisa mera en hufvudets sak; den har ej trängt in äfven i deras hjärtan, ej blifvit en öfvertygelse äfven därifrån att en reform, som är allmänt erkänd som rättvis, den kan det aldrig vara rättvist att uppskjuta.

Att *kvinnornas ställning* skulle höjas däri-genom att på finge rösträtt är nog ett skäl för den kvinnliga rösträtten, hvilket alls ej anses så pass solklart som rättvisesynpunkten.

"Kvinnans ställning den är hög i sig själf, bara därför att hon är kvinna, så den behöfver ej höjas och icke kan den höjas genom rösträtt, ty intet är i sig själf högre än kvinnans speciellt kvinnliga kall som maka och mor," resonerar en del godt folk, isynnerhet män. Men inse de då ej, att det äfven här blott är frågan om teorier, ty i praktiken sätta de nog ej i allmänhet kvinnan på piedestal.

Den älskade, den omhuldade kvinnans ställning är måhända hög nog utan rösträtt åtminstone inom den krets, där hon dyrkas. Men långt ifrån flertalet kvinnor hafva huld och skydd. Blott några exempel skola visa det: den olyckligt gifta kvinnan, den fattigt gifta kvinnan, som måste bidraga till familjens uppehälle, den för sin utkomst arbetande kvinnan, vare sig gift eller ogift, som ofta får nöja sig med mycket ofördelaktiga arbets- och aflöningsvillkor. Alla dessa kvinnor vördas minsann ej till den grad, att deras ställning ej behöfver höjas, nej, de äro i stället såsom vi alla veta i hög grad i behof af skydd, för hvilket lägges den säkraste och enda verkligt fasta grunden genom att gifva dem samma medborgerliga rättigheter som männen.

Ännu följande lilla påpekande i frågan vill jag göra: en son kan visserligen värda sin mor, fast hon ej har politisk rösträtt, men alltifrån gossären måste ju grundläggas hos honom en sidovörnad för kvinnokönet i dess helhet, då det blir klart för honom, att politik är något som endast angår män. Politik och riktigt allvarliga saker, det förstå ej kvinnorna, resonerar gossen. Och den där medvetna eller omedvetna sidovörnaden för kvinnorna tar gossen med sig ut i lifvet, och den kan följa honom upp till de mest framskjutna poster såsom tydligen kommit till synes vid årets riksdags remissdebatt.

Stockholm, april 1907.

ANNA LINDHAGEN

FRÖKEN SIGNE BERGMAN:

HVARFÖR JAG önskar rösträtt? Därför att jag är kvinna. Vore jag man, behöfde jag icke önska rösträtt, ty äfven om jag då vore "under strecket", kunde jag genom arbete och fullgörandet af mina medborgerliga skyldigheter för öfrigt komma "öfver". Vore jag man, vore dessutom detta faktum i och för sig nog efter borttagandet af alla väsentliga streck — såsom nu allmänt förordas både från höger och vänsterhåll — utom

det sista, det väsentligaste, det som, personlighetsprincipen till trots, ställer kvinnor och män på skilda plan.

Vidare önskar jag rösträtt, därför att jag är intresserad af politiska spörsmål. Jag skulle i likhet med flertalet finska kvinnor och i motsats till många män använda min röst-rätt.

En af den kvinnliga rösträttsens mera bemärkta manliga förespråkare har nyligen gifvit ett nytt uppslag för en snabb lösning af frågan. Han föreslår, att rösträtten till att börja med gifves åt de kvinnor, som någon tid före

"GLORY"

koncentreradt munvatten. Enligt hvarje flaska medföljande intyg, starkt bakteriedödande. Pris pr flaska kr. 1,50.

valet afge en förklaring, att de önska i det samma deltaga. Om nu samma bestämmelser gjordes för männen, skulle ju på detta sätt väljarekårens storlek kunna på en gång begränsas och öfverskådas, och den för de maktägande alltjämt hägrande faran af de "okända elementens lössläppande" minskas. De medlemmar i samhället — män och kvinnor — som verkligen hade en insats att göra, skulle på detta sätt icke längre känna sig hindrade af dem, som i statshuset representera de döda värdena.

Hvarför jag önskar rösträtt nu, d. v. s. i samband med allmän rösträtt för män? Därför att båda frågorna i Sverige föreligga färdiga till lösning samtidigt i motsats mot förhållandet t. ex. i England, där ett af de skäl, som begagnats för den Dickinsonska "billens" ihjälpratande, var detta, att kvinnornas rösträttsfråga endast borde lösas i samband med allmän rösträtt för män, och eftersom intet sådant förslag förelåg, borde lösningen af kvinnornas rösträttsfråga tills vidare uppskjutas.

Jag ber i detta sammanhang få anföra ett yttrande af en svensk kvinna, som mer än de flesta bidragit att göra det svenska namnet känt och aktadt just i England: "Ni ha hunnit längre med er rösträttsfråga i Sverige på fyra år än de engelska kvinnorna på fyrtio." Och jag skulle vilja avsluta denna "önskelista" med ännu en önskan, den nämligen att vi icke här i landet skola behöfva petitionera ännu i 36 år, för att efter lika många år af föspildt arbetskraft befinna oss i den alls icke afundsvärda situation, hvari de engelska kvinnorna i dag befinna sig. Och jag skulle icke önska, att på de svenska kvinnorna en gång i framtiden skulle behöfva tillämpas de med afseende på riksdagsrätten af Viktor Rydberg fällda orden "— hvaremot de fattigaste och mest betungade klasserna sakna kraft att skydda sig själfva, såvida de icke förena sig till uppror —"

Stockholm, april 1907.

SIGNE BERGMAN.

FRÖKEN CECILIA MILOW:

JAG ÖNSKAR rösträtt, emedan det stora hemmet Sverige behöfver lika fullt kvinnans vård som mannens beskydd. Män kunna ej ensamt skänka det gemensamma hemmet trefnad och ro.

Jag önskar rösträtt, emedan det ej är de sämsta, utan de bästa kvinnorna, som sträfva att få den i full anvars-känsla af de skyldigheter och plikter de ikläda sig. De äro ej okunniga, inskränkta, lata och nöjeslystna, dessa kvinnor, som önska ha ett ord med i laget, då det gäller att värna om Sveriges rätt, heder och anseende.

Jag önskar rösträtt för Sveriges skull. Utan kvinnans fulla medborgarrätt är Sverige intet hem för de många, som nu vantrivas, gå i landsflykt och dö af hemlängtan.

Jag önskar rösträtt, emedan "det är fläck på Sveriges banér" att mer än hälften af Sveriges barn äro beröfvade rätten att föra sin egen talan.

Rättfärdiga kvinnor fordra rösträtt.

Stockholm, april 1907.

CECILIA MILOW.

FIL. LICENTIATEN HILMA BORELIUS:

DE KVINNLIGA rösträttsfrågan är för mig helt enkelt ett moment af "kvinnofrågan".

Lund, april 1907.

Min syn på denna låter sig ej återges inom ramen af en half tidnings-spalt. Men om jag afstår från att förklara, kan jag säga, ännu kortare: den springande punkten är för mig öfvertygelsen om den *sedliga betydelsen*, direkt och indirekt, af att kvinnan blir fullmyndig medborgare i samhället.

HILMA BORELIUS.

Om en vårstorm och en olycklig kärlek.

För åtskilliga år tillbaka i tiden låg en dag i bokhandelsfönstren bland andra litterära nykomlingar ett elegant novellhäfte i hvit dräkt med titeln "Steg i snön" och med författarenamnet H. M. Nordlindh. Sedan dess har förf. ej deltagit i träffningen på bokmarknadsens arena. Men hans namn har däremot då och då synits under några udigt och kvickt skrifna skisser i tidningspressen eller det litterära månads-häftet. Inom kort utger han på Ljus' förlag sin andra bok, en skiss-samling, ur hvilken Idun safts i tillfälle att redan nu meddela efterföljande stockholmska vårschildring.

H. M. NORDLINDH.

nu meddela efterföljande stockholmska vårschildring.

EN UNG POET promenerade af och an på trottoaren utanför Rydberg. I lyktskenet hade gatornas sorl plötsligt börjat brusa högre och häftigare och ensam midt i folkvimlet, knuffad af främlingar, gick han och njöt af melodin, som höjde sig i allt lifligare takter. Jakobs evigt melankoliska tornur visade half åtta, det begynnande nöjets stund, då kaféernas orkesterdirigenter höja sina taktpinnar, då teatrarna öppna portarna till sina överklighetsvärldar, då den gamla förfallna Venus skickar ut sina sjaskiga prästinnor och Backus börjar kalla sina trogna.

Det var en underbar afton. Den första vårstormen flög fram öfver staden, en stor storm, en väldig storm från väster. Djupt nere i gränderna dansade den ringdans kring kvartererna, den lekte med hvirflande papper och fladdrande kjolar, den brusade ohejdadt fram genom parkerna, där snön ännu låg kvar och där träden stodo nakna och svarta med fuktiga stammar och grenar, som blänkte här och där i det osäkra lyktskenet.

Men högt öfver staden susade skyarna fram, stora, formlösa, blågråa skyar. Sagolikt snabbt flögo de upp ur västern, korsade himlen och försvunno lika sagolikt snabbt bakom taken, som andehamnar, spökande för en värld med större mått än vår. Månens lilla silfverkula lyste tvärt igenom deras mantlar och de tycktes sväfva högre än månen, tätt under de små och glesa stjärnorna.

Den lille poeten gick och såg ömsom på människorna och ömsom på molnen, men mest på molnen. För en liten stund sedan tänkte han — ty hvad kan icke en poet tänka? — för en liten stund sedan flögo de fram öfver

Atlanten, under sin tysta och svindlande färd lyssnade de till bruset af sjöarna, de blickade ner på brotten, som lyste som hvita blommor på ett svart fält, de sågo de kämpande skeppen, som stampade i vågorna under månlysta stormsegel, de sågo det brusande silfret kring bogen och de glittrande dropparna, som runno längs liken. Så flyga de in öfver landet och jag ser dem ett ögonblick och ser dem försvinna och de ila ut öfver ett nytt haf, med andra vågor och andra skepp och åter in öfver landet, öfver stora städer, som glöda däre i mörkret, öfver väldiga, dånande skogar och bort öfver ändlösa, hvita slätter, där det tindrar ensamma ljus här och där från hungrande byar.

Så tänkte poeten, och medan han gick och stirrade upp i rymden, fick han en knuff, så att han for mot husväggen, och så började han åter att titta på människorna. Alla hade brådtom, de tycktes vara på väg till någon fest, brådslande och leende. Det var som om vårstormen också brusat fram genom deras ådror. Vackra damer kommo svepande i brokiga supé-kappor, med skrattande ögon och röda i hyn af blåst. I hörnet stod en tidningspojke och ropade ut sina blad med en klar, klingande ifrig röst, som om han velat mana på de tröga. Spårvagnarna rusade åstad som glödande vidunder, automobilerna körde med otill-låten fart och till och med de stackars droskhästarna sprungo i lifligare rytm, guppande upp och ned med hufvudena, som om de funderade på att falla i galopp.

I hörnet vid Cigarrimporten stötte poeten ihop med sin vän filosofen, som kom farande om hörnet med en vindil.

— Det är en underbar afton, sade poeten.

— Ja, våren blåser rakt igenom en och man glömmar, att man ännu har en half vinter kvar.

Och de stodo båda en stund med händerna på hattbrättarna och stirrade upp mot de fantastiska skyarna.

— En sådan kväll, deklamerade filosofen,

En sådan kväll stod Nietzsche högt på alpen i vilda nejderna vid Engadin, och liflös som en stod af sten och is, med pannan lyft mot molnens mänskensdanser, han kände sina hoga tankar storma i kapp med vårens stormar öfver världen.

Och poeten svarade:

En sådan kväll såg Wagner Wotans döttrar på töckenhästar rida genom rymden och hörde genom blåst och gny och buller valkyrieriden dån sig till möte.

Nu filosofen:

En sådan kväll jag fick en plötslig häg att lifva anden med en giftig drog.

Och därmed tog han poeten under armen och nödgade honom in på Rydberg.

De slogo sig ner i hvita kaféet och sutto en stund tysta och pustade ut. Här var lugnt och fridfullt och det kändes som att efter någon gripande akt på teatern komma ut i foajén och dess släta hvardaglighet.

Men vid baren konverserade ett par herrar af fondmäklartyp med barkyparen och från det öfre kaféet ljöd ett dämpadt sorl af många människor. Och genom sorlet hördes den lata, läspande valsmelodien ur »Glada änkan».

Det var här i denna fridfulla omgifning, medan en skylt ute på Malmskillnadsgatan gnisslade och jämrade och påminde om stormen, som poeten fick höra berättelsen om Frankenbergers sällsamma kärleksöde.

— Hvar har du din vän Frankenberg nu för tiden? frågade han blott för att bryta tystnaden, jag har inte sett honom på länge.

— Han är ute och reser, svarade filosofen.

Lagermans flytande putspomada BONAMI.

— Reser? Han? Han, som är så tank-spridd och bortkommen, att han knappt hittar till sitt vanliga matlokus. Hvar är han då?

— Kanske i Malmö, kanske i Sundsvall, möjligen i Köpenhamn, hvad vet jag?

— Det var egendomligt. Ni som är så goda vänner. Ni bor ju tillsammans.

— Ja, det är en ganska egendomlig historia, sade filosofen. Och så berättade han historien.

— Det var en kväll för några veckor sedan. Vi skulle ta oss för något, men alla nöjen voro utnötta och vi visste ingen lefvande råd. Till slut slunko vi in på en biograf. Det var det vanliga programmet. Brusten kärlekslycka, rörande bild ur verkligheten, och De förtrollade byxorna, ytterst skämtsamt och dylikt. Bland annat förekom ett nummer, som kallades Parisiska danser. Det var en karl och ett fruntimmer, som dansade. Frankenberg lutade sig genast mot mig och hviskade:

— Hvad hon är vacker.

Jag tittade på henne. Hon var verkligen rätt vacker, så mycket jag kunde uppfatta af den hoppande bilden.

— Så hon dansar, mumlade han drömmande. Hon utförde de vanliga sprattlingarna och vridningarna. Det var ingenting särskildt märkvärdigt med dem. Hon sparkade mycket högt, det måste erkännas. Så hade karlen ett solonummer och damen steg undan, så att man endast såg hälften af hennes sköna gestalt. Frankenberg lutade sig åt sidan. Han nästan låg på bänken. Han behärskades tydligen af den föreställningen, att han därigenom skulle få se henne helt och hållet. Jag måste skratta åt honom. Han blef förargad. Men han tröstade sig, då dansösen plötsligt vände hufvudet mot publiken och log ett vällustigt blixtnabbt kinematografleende midt i ansiktet på honom. Jag tittade förstulet på honom och konstaterade i tysthet, att han rodnade. Ändtligen tog numret slut, och Frankenberg applåderade frenetiskt. Han lyckades väcka en viss uppmärksamhet. Ingen annan tycktes dela hans entusiasm.

De följande dagarna var han ännu mera disträ och omöjlig än vanligt. Och jag undrade hvad som gick åt honom. Om kvällarna var han försvunnen. Hvar var du i går? frågade jag. Och än hade han varit hos en faster, än på någon föreläsning. Alltid någon dum och orimlig förklaring. En afton kom jag händelsevis att gå bakom honom på gatan. Jag skulle just slå honom på axeln, då han plötsligt vek in på en tvärgata och slank in på samma biografteater, som vi besökt för några dagar sedan. Det var alltså här han tillbragte sina kvällar. En liten stund senare följde jag honom tyst och obemärkt. Han hade valt samma plats som förra gången, den fransyska damen dansade och log och min stackars vän satt där med högröda kinder och stora stirrande barnögon. Jag gick min väg, uppfylld af medlidande med denna olyckliga passion. I morgon nytt program, stod det på affischen. Nå, gudskelof för det, tänkte jag.

Under de dagar, som nu följde, höll han sig hemma om kvällarna. Han var öfvermåttan nedslagen och dyster. Jag funderade på att flytta ifrån honom.

— Stackars karl, utbrast poeten. Han hade kommit att tänka på en olycklig kärlek, han en gång hyst till en ung dam för några år sedan. Men hon hade åtminstone varit af kött och blod och han hade fått kyssa henne en månskenskväll i skuggan af en gammal lind.

— Efter en liten tid, fortsatte berättaren, lättade hans humör, utan att han därför tycktes ha återvunnit sin sinnesjämvikt. Han började åter tillbringa aftnarna utomhus. En dag spionerade jag på honom. Jag följde efter honom länge genom främmande och aflägsna gator

Bäst det var slank han in i ett stort hus. »Biograf» lyste det i brokiga bokstäfver öfver porten. Jag köpte ett program och läste bl. a.: Parisiska danser. Nytt. Sensationellt. Han hade spårat upp sin älskade långt borta på Söder.

Jag funderade på att tala allvar med honom, men min naturliga finkänslighet — du förstår. Snart följde en ny tid af dysterhet och hemmasittande och så en vacker dag var han försvunnen. Ett bref underrättade mig, att han måste företaga en angelägen resa på några dagar. Jag lade märke till att han tagit sin frack med sig. Och vid det här laget tar jag för gifvet, att han sitter på någon biografteater i Gäfle eller Norrköping eller någon annanstädes, dit han följt sin kallsinniga skönhet på hennes irrande konstnärsturné. I frack och hvit halsduk förmodligen. Och efter föreställningens slut skickar han väl in blommor.

— Din historia är naturligtvis inte sann, sade poeten, sedan han skrattat så mycket som höfligheten kräufde. Men jag vill ej dölja, att jag finner den ganska sinnrik. I en skämtsam fabel ger den en bild af kärlekens intighet och fåfänglighet. Din stackars vän är ingalunda ensam i sin eländighet. Alla män på vår jord, hvilkas bröst höjas af kärlekssuckar, äro hans olycksbröder. Ty vi äro dömda att lefva ensamma, och de kvinnor vi älska, förbli oss i grund och botten lika främmande, som den sprattlande biografdansösen alltid kommer att vara för den olycklige Frankenberg.

Filosofen smålog. Men den lille poeten märkte det ej. Han var mycket ung och allting gaf honom anledning till djupsinniga reflexioner.

— Och du, filosof, fortsatte han i det han försökte ge ett profetiskt uttryck åt sitt runda, barnsliga ansikte, du, som föraktar kvinnorna och endast har sanningen till älskarinna, du är ej mycket förnuftigare. Du älskar en bild af något, som du aldrig sett, och ej ens denna bild kan du famna. Endast konsten är värd vår tillbedjan.

Och plötsligt fylld till brädden af allvar, kände han sin sångmö nalkas. Han reste sig, sade hastigt farväl och gick.

Därute hade folkströmmen sinat ut. Men högt öfver gator och torg med deras irrande skuggor flydde alltjämt de stora, formlösa, gråblå molnen likt trasorna af någon töcknig jättevärld, som slitits sönder af kosmiska stormar någonstädes långt borta i ett oändligt fjärran.

H. M. NORDLINDH.

Konstnärer.

PARISISKA» KALLAR Zorn den tafla, af hvilken Idun här lämnar en reproduktion. Den är icke ny. I sexton år har den stått undanställd i konstnäreans ateljé. Den är nämligen signerad Paris 1891, och endast en särskild omständighet har bragt den inför allmänheten — den och mycket annat af högt konstnärligt värde.

För några månader sedan anmodades jag af löjtnant S. Ehrenborg, greve Clarence von Rosen, artisten Rob. Thegerström och hofjuveleraren Jean Jahansson att medverka vid anordnandet af ett konstlotteri till förmån för Georg Arsenius, som sedan sex år ligger sjuk i Paris, förlamad och ur stånd att arbeta. Vi skickade ut ett cirkulär till våra artister. Arsenius var obotlig, men han var ännu närmare nöden än döden. Vinsterna kunde insändas till Konstnärshuset. Portvakten skulle ta hand om dem. Det var mycket enkelt, och vi lade armarna i kors och väntade. För min del motsåg jag icke stort resultat af ett tryckt cirkulär, som var liksom gjordt för papperskorngen, men jag kände icke våra artister.

Broderade Klädningar.

Vi sälja äkta Schweizer-broderi, största nyhet till vår- och sommartoiletter, i hvit battist, halffärdiga från kr. 23.50 till kr. 55:20, hela klädningen tull- och portofritt till bostaden.

Rekvirera profver och modeplanscher.

Schweizer & Co., Luzern F 7 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

”PARISISKA” AF ZORN.

Nu känner jag deras varma och lätttröliga lynne. Det behöfdes icke mera än detta lilla papper. En värderad och omtyckt kamrat, som man icke sett på många år, låg illa sjuk. Han hade det bekymmersamt. Det var nog. Under de närmast följande veckorna strömmade bidrag in från ett stort antal af våra förnämsta målare och skulptörer. Det blef till en hel modern konstutställning. Där den nu är ordnad i ett af rummen hos juvelerarfirman Hallberg räknar den ett hundratal vinster till ett sammanlagdt värde af öfver 50,000 kr., under det att hela lotteriet endast är på 40,000 kr., fördelade i 4,000 lotter à 10 kr.

Georg Arsenius är framstående artist, men för hans kamrater är han ännu mera »le bon camerade». Af alla våra svenska parisare från 80-talet var han den, som blef Paris trognast. Då de andra reste, stannade han. Han hade funnit sitt fält. Den franska turfen hade i honom sin skickligaste tecknare, och medan han ritade för de stora utländska sporttidningarna, blef han nästan glömd hemma. Men själf glömde han icke. Svenskar, som kommo till Paris, funno hos honom alltid ett gästfritt bord och en hjälpsam hand. Nu är det vår tur att komma ihåg och hjälpa. Våra artister ha visat vägen och anordnat ett konstlotteri, hvartill vi icke haft ett motstycke på många år. Hvilka andra än de skulle så beredvilligt skynda till, då det gäller en gammal vän och kamrat? Konstnärerna ha lärt oss, att människans vackraste egenskap är mänsklighet.

THORE BLANCHE.

LUZERN

Förnäm vistelseort under sommaren.
G:D HOTEL NATIONAL
Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön. Rum från 4 kr. Ill. prospekt gratis.

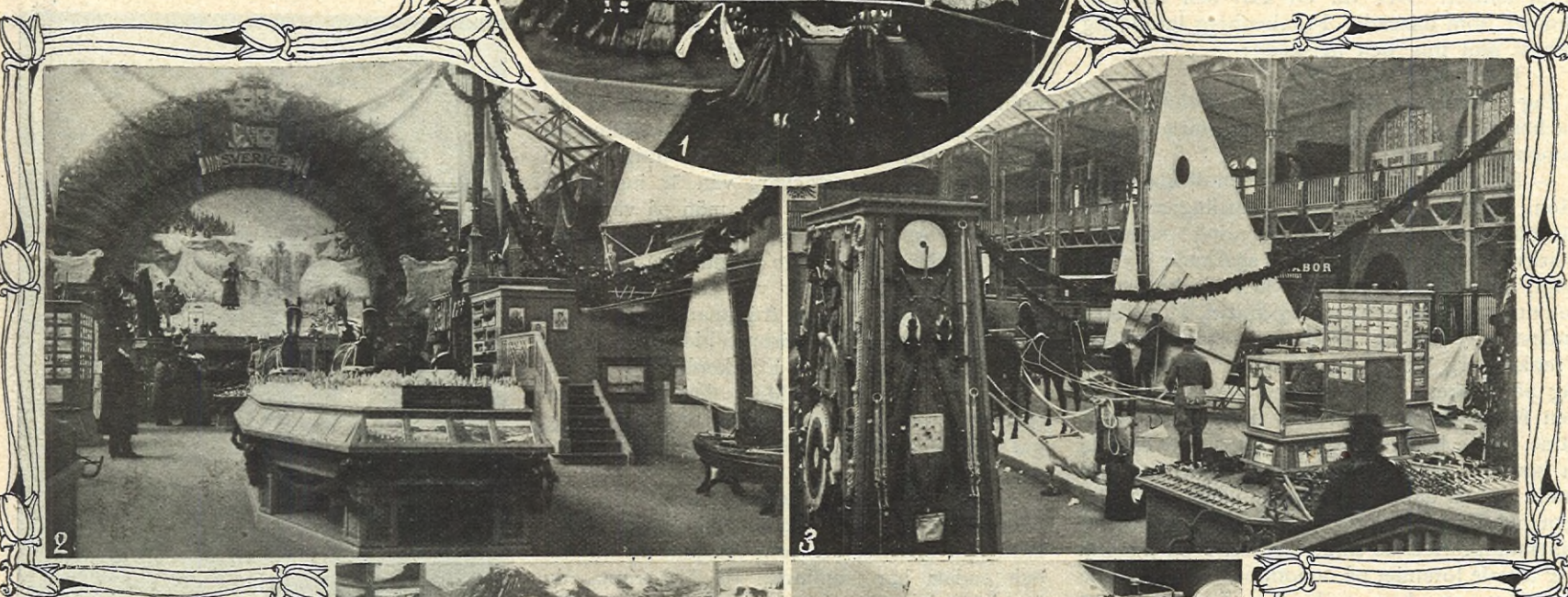

SVERIGE PÅ SPORT-

UTSTÄLLNINGEN I BERLIN

NAMNET SVERIGE nämnes dessa veckor i Berlin med beundran och ett ej ringa tillskott af öfverraskning. Vårt land gör succès i världsstaden vid Spree. Och därför ha vi att tacka de sällskap, institutioner och firmor på sport- och turistväsendets områden, som bidragit att göra den svenska af-

att väcka framgår af Berlintidningarnas referat, som andas idel välvilja och hänförelse. Facktidningen Sport skrifer i en längre, granskande artikel om utställningen under den särskilda rubriken: "Schweden ist allen voran", följande: "Intrycket af detta lands utställning blir mäktigare ju längre man betraktar den-

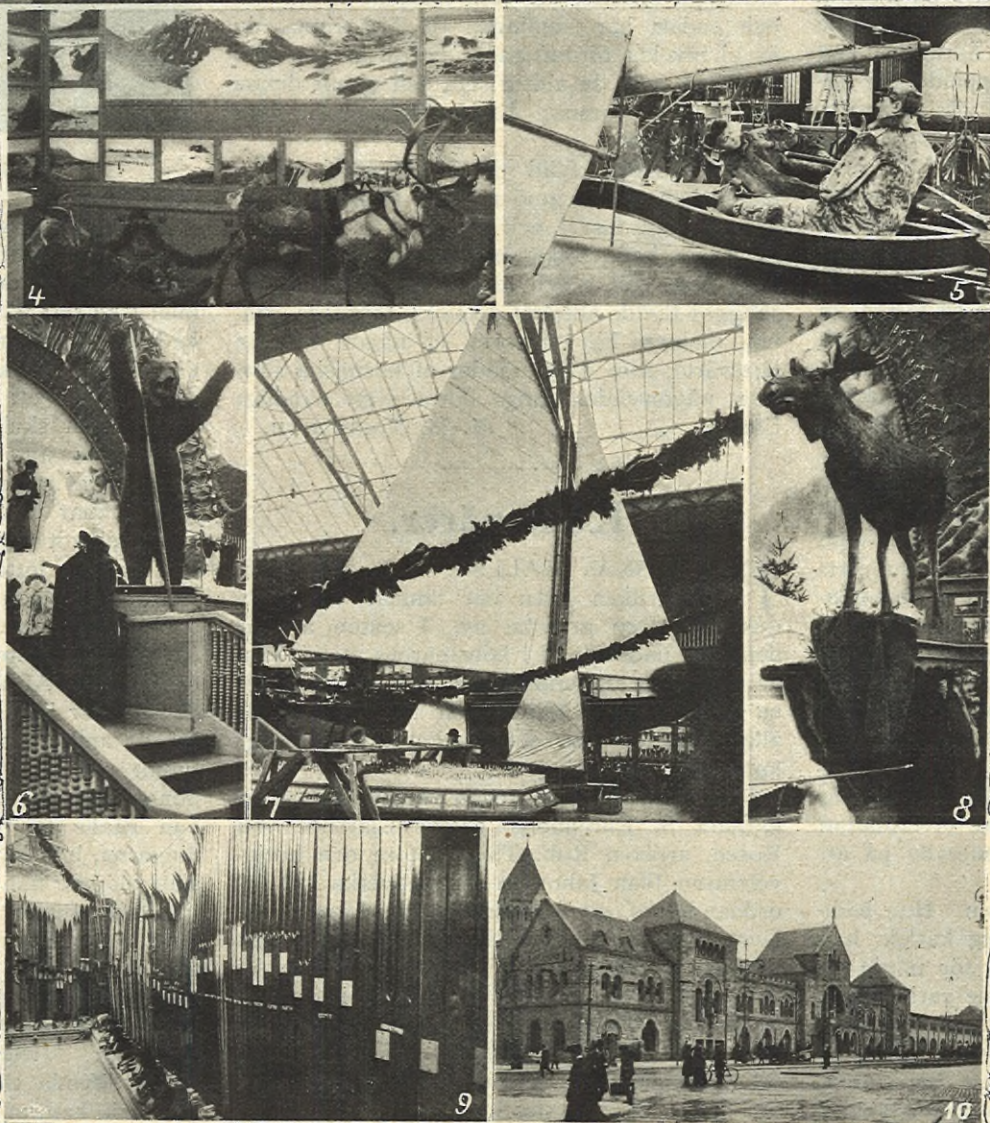
delningen på sportutställningen i Berlin till något i sitt slag enastående, till en orienterande och storslagen bild af det svenska idrotts- och turistlifvet i tjugonde seklets morgon. Statens och enskildas offervillighet ha därjämte stadgat det ekonomiska underlaget, hvarförutan de originella idéerna och de skilda sportindustriella insatserna gifvetvis ej kunnat genomföras i den utsträckning, som skett.

Idun, klart medveten om det väckande för hela vårt sportliga lif i en dylik utställning, sände vid dess öppnande sin speciella fotograf, hr A. Blomberg, till Berlin på det att vi medels kamerans hjälp skulle till vår läsekrets kunna öfverföra en illustrativ framställning af den segerrika svenska afdelningen, sådan den nu bland tusentals främlingar bringar heder åt det svenska namnet. Hvilken förtjusning det lyckats svenskarne

samma. Där äro smak och intelligens, vilja och förmåga i högsta grad samverkande. Den svenska afdelningen är den största kollektivutställningen och den första, som blifvit fullkomligt färdig."

Berliner Tageblatt yttrar sig i samma varmt erkännande ordalag och tillägger att i jämförelse med Sverige måste den tyska utställningen, trots dess rikhaltighet, stå tillbaka.

Det har också varit en stor apparat i rörelse. Ett verkställande arbetsutskott bildades i början af januari och adjungerade med sig ett större antal medlemmar som arbetade på sektioner. De som främst burit mödornas börda äro majoren, friherre S. Hermelin, utställningens kommissarie, stadsarkitekten F. Boberg, utställningens arkitekt, samt Turistföreningens sekreterare, fil. kand. V. Langlet.

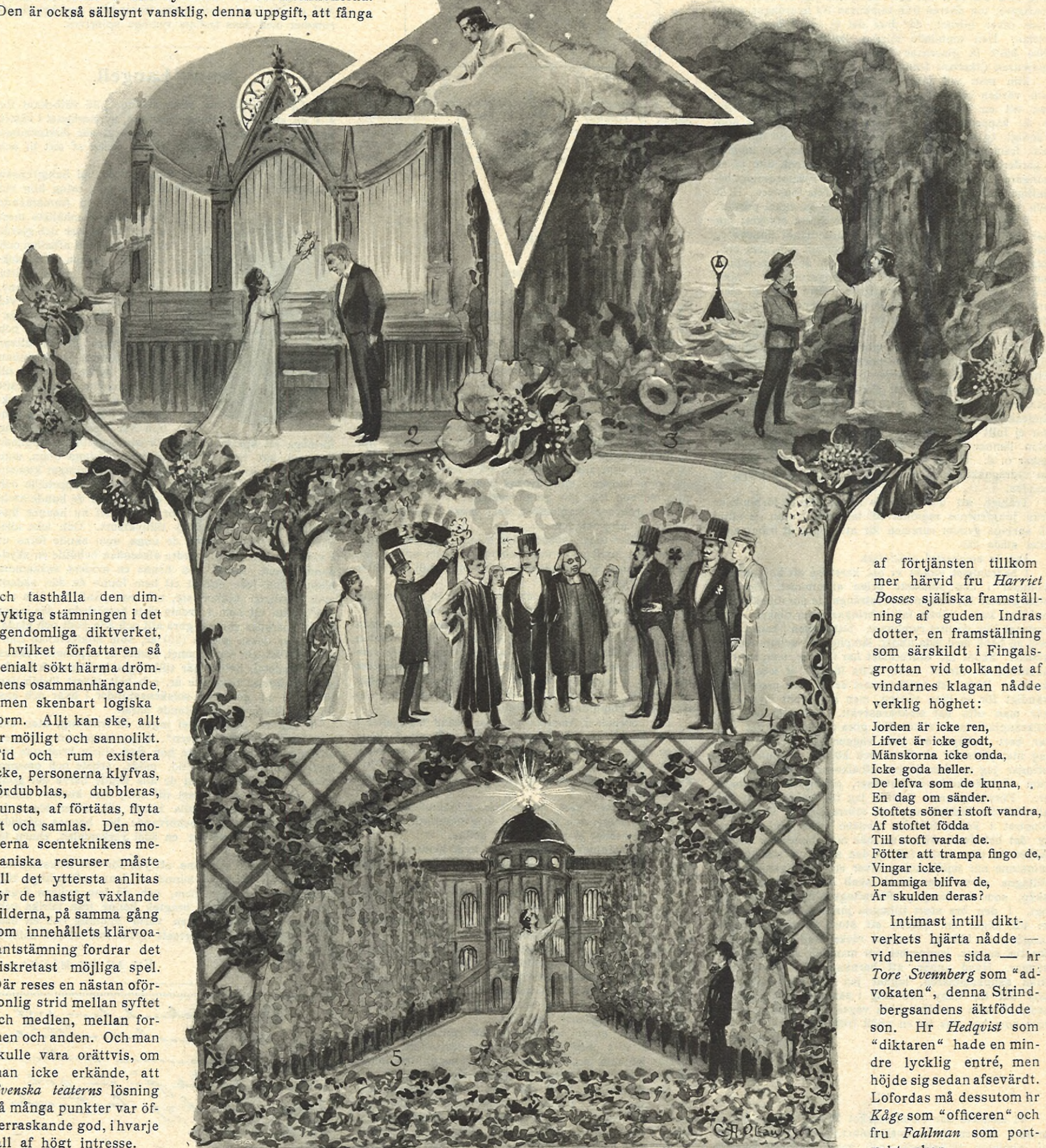
1. ARTISTEN C. JOHANSONS DIORAMA ÖFVER TÄNNSFORSEN OCH DÄR FRAMFÖR LINDAHLS PÄLSUTSTÄLLNING. 2. UTSIKT MOT FONDEN MED MODELLEN AF IDROTTPARKEN I FÖRGRUNDEN. 3. UTSTÄLLNINGEN SEDD FRÅN FONDEN. 4. TURISTFÖRENINGENS UTSTÄLLNING 5. DETALJ FRÅN ISJAKTEN. 6 O. 8. BJÖRNEN OCH ÄLGEN PÅ ÖMSE SIDOR OM FONDDIORAMAT. 7. SEGELJAKTEN PÅ K. SVENSKA SEGELSÄLLSKAPETS UTSTÄLLNING. 9. SKIDUTSTÄLLNINGEN. 10. UTSTÄLLNINGSBYGGNADENS YTTRE.
Foto för Idun af A. BLOMBERG.

ETT DRÖMSPEL PÅ SVENSKA TEATERN

DET VAR ETT DJÄRFT experiment att söka ge Strindbergs "Drömspel" scenisk gestalt — ett konstnärligt vågstycke, som förutsätter en grund af ideell entusiasm och därför förtjänar erkännande, äfven om resultatet icke i allo lyckades täcka intentionerna. Den är också sällsynt vansklig, denna uppgift, att fånga

niskorna", alltjämt återupprepadt från den i smärtdalen kringvandrande gudadottrens läppar, grep med beklämande, så småningom i mild resignation försmältande makt åskådarnes sinnen. En stor del

och fasthålla den dimflyktiga stämningen i det egendomliga diktverket, i hvilket författaren så genialt sökt härma drömmens osammanhängande, men skenbart logiska form. Allt kan ske, allt är möjligt och sannolikt. Tid och rum existera icke, personerna klyfvas, fördubblas, dubleras, dunsta, af förtätas, flyta ut och samlas. Den moderna scenteknikens mekaniska resurser måste till det yttersta anlitas för de hastigt växlande bilderna, på samma gång som innehållets klärvoajantstämning fordrar det diskretast möjliga spel. Där reses en nästan oförsönlig strid mellan syftet och medlen, mellan formen och anden. Och man skulle vara orättvis, om man icke erkände, att Svenska teaterns lösning på många punkter var öfverraskande god, i hvarje fall af högt intresse.

Ty ett egenartadt och starkt intryck gjorde obestriddligen detta lifvets mardrömsspel äfven nu från scenen, och dess klagande grundtema: "Det är synd om män-

af förtjänsten tillkommer härvid fru Harriet Bosses själiska framställning af guden Indras dotter, en framställning som särskildt i Fingalsgrottan vid tolkandet af vindarnes klagan nådde verklig höghet:

Jorden är icke ren,
Lifvet är icke godt,
Mänskorna icke onda,
Icke goda heller.
De lefva som de kunna,
En dag om sänder.
Stoftets söner i stoft vandra,
Af stoftet födda
Till stoft varda de.
Fötter att trampa fingo de,
Vingar icke.
Dammiga blifva de,
Är skulden deras?

Intimast intill diktverkets hjärta nådde — vid hennes sida — hr Tore Svennberg som "advokaten", denna Strindbergsandens äktfödde son. Hr Hedqvist som "diktaren" hade en mindre lycklig entré, men höjde sig sedan afsevärdt. Lofordas må dessutom hr Käge som "officeren" och fru Fahlman som portvakterskan.

Den intressanta premiären hörde till dem, som sätta märke i vår teaterhistoria, och direktionen har all heder af sitt verk.

J. N—G.

1. FÖRSPELET. GUDEN INDRAS DOTTER NEDSTIGER TILL JORDEN. 2. PROMOTIONSSCENEN I KYRKAN. INDRAS DOTTER TÖRNEKRÖNER ADVOKATEN. 3. I FINGALSGROTTAN. INDRAS DOTTER TOLKAR VINDARNES KLAGAN INFÖR DIKTAREN. 4. PÅ TEATERGÅRDEN. DEN HEMLIGHETSFULLA DÖRREN MED FYRVÄPPLINGEN ÖPPNAS I NÄRVARO AF INDRAS DOTTER, PORTVAKTERSKAN, OFFICEREN, TEATERFOLKET, LORDKANSLERN, DEKANERNA M. FL.
  5. SLUTTABLÅN. DET BLOMMANDE SLOTTET. INDRAS DOTTERS AFSKED FRÅN DIKTAREN.
- TECKNING FÖR IDUN AF C. OLAUSSON.

Våra stadsbostäders inredning.

V.

JAG FÖRUTSÄTTER, att jag har hyrt en våning inredd efter den af arkitekt Hallman uppgjorda ritningen, men att den ännu icke är färdig, och att värden därför låter mig göra några små ändringar.

Sängkammaren skulle jag då helst se litet större, på bekostnad af hvardagsrummet, men får väl nöja mig med det som det är. Så tycker jag det skulle vara trefligare, om dörren från tamburen till hvardagsrummet vore öfver hörnet, då drar det ej så på min plats i soffan. Den omtalade dörren skulle dessutom i sin öfre hälft få glasrutor för att släppa ut litet ljus i tamburen (likadant från barnkammaren).

Min man vill gärna ha sina kläder lätt till hands, och värden bryter upp en liten dörr från sängkammaren till en garderob, hvars plats jag tager från det s. k. kapprummet. Det sista anser jag icke för nödvändigt, ty vi ha klädhängare i tamburen för min man och främmande; min och småbarnens kappor komma i garderoben vid ingången, och skolbarnens dito på en hängare i den bakre tamburen. Den i kapprummet befintliga toaletten flytta vi under det lilla fönstret. Hela lilla rummet avslutar jag sedan med en enkel porttjär.

I hvardagsrummet kan jag icke ändra mycket; jag har bedt värden att icke där inrätta något linneskåp, bara ett slags byllé för dukar, porslin och glas etc., som användas i hvardagslag. Det andra porslinet har jag bekvämt bredvid i serveringsrummet. "Matvrån" blir på så vis rymligare. Öfre delen af matvrån afskjiljes från hvardagsrummet genom ett snyggt gallerverk af trä, från hvilket en på ringar lätt löpande skjutbar porttjär faller ner. På så vis afstänger jag nyfiknas blickar från den viktiga dukningsproceduren, ejes skjutas naturligtvis porttjärerna alldeles tillbaka. Eftersom jag får en garderob till sängkammaren, behöfver jag ej så mycket plats till klädningar i stora garderoben, utan blir dess borte del inrättad som linneskåpet med skjutbara glasdörrar. Linneskåpet går ej fullt upp i taket, ej heller ända ned till golvet, utan lämnar på båda ställen plats för koffertar, hattaskar o. d. Under linneskåpets nedersta hylla kommer en utdragskifva, så att jag kan lägga några plagg ur handen.

Tråkigt, att det ej finnes någon direkt förbindelse från jungfrurnas regioner till tamburen, utan de alltid få springa genom rummen för att öppna åt främmande eller städa där.

Det är emellertid ohjälpligt.

I badrummet vända vi om karet, så att hufvuddelen kommer i den smalaste delen af rummet. Det från diskrummet till badrummet inträngande porslinskåpet är onödigt, kan i värsta fall anbringas öfver disken. Badrummet blir då litet rymligare. Sittplatsen i badrummet blir en bänk med låda under, lämplig för veckans smutskläder. Skönt att badrummet har fönster, men att nedkastning är direkt under detta fönster är icke skönt, ändras. Disk- och tvättrummet är ju icke precis nödvändigt för så liten våning, men angenämt isynnerhet när man ofta har småbarnstvätt. Köket är nog litet tillkrånglad, men vi försöka göra det bästa af det. Jag tar bort isskåpet och drar väggen rak där, så vinner jag litet plats för skafferiet och köket. I skafferiet anbringar jag en liten läsbar afbalkning som förvaringsrum för särskilda delikatesser, påbörjade vinbuteljer etc. Förrådsrummet ändrar jag till isskåp. Det är i alla fall för litet att upptaga större förråd. På den vid fönstret i köket friblifna platsen sätter jag ett bord, ty det behöfves väl att se, när man handterar maten. Köket får dörr i alla fall, ty den skall väl stängas, åtminstone när mjölk kokar öfver etc. Det ganska stort tilltagna serveringsrummet skall förses med många skåp, som äro lämpliga förvaringsställen för allt möjligt. I den bra stort tilltagna jungfrukammaren sätta vi till höger om dörren ett stort väggfast skåp för jungfrurnas kläder. Rummet räcker ändå till och med för två sängar, isynnerhet om man har skjutbara järnsängar. Hvad angår, att barnkammaren är så långt ifrån sängkammaren, lugnar jag mig med, att jag i alla fall tar baby hos mig i sängkammaren, och de större barnen i nödfall hitta vägen till mamma, om de icke som hos oss ha en snäll fröken hos sig.

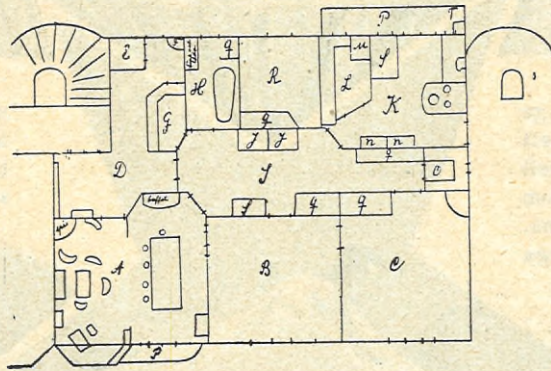
HELENE S.

VI.

Vi meddela här en af märket "Svea" signerad planritning till en fyra-rumslägenhet. Som synes är den en tämligen själfständig och genomgripande bearbetning af arkitekt Hallmans förslag. Rummens läge är omsvängdt, och två så pass viktiga punkter på Solidarprogrammet som renseri och klädskåp ha slopats. Icke förty upptager ekonomiafdelningen betecknande nog öfver hälften af våningens yttinnehåll.

Till förtydligande af ritningen meddelas, att tambur och serveringsrum tänkas få ljus genom i dörrarna till

angränsande rum insatta glasrutor, och att tamburen tänkes afdelad med en porttjär. I öfrigt må ritningen tala för sig själf.

A Hvardagsrum; B Sängkammare; C Barnkammare; D Tambur; E WC; F Toalett; G Linneskåp; H Badrum; I Serveringsrum; J Skänk; K Kök; L Skafferiet; M Iskåp; N Skåp; O Kontor; P Balkong; Q Garderob; R Jungfrukammare; S Bord; T Nerkastning.

VII.

Till Redaktionen af Idun.

NI HAR ÖNSKAT att få höra mina åsikter om "Våra stadsbostäders inredning", och jag lämnar dem härmed gärna.

Bostadsfrågan i våra städer var en gång löst, och det var ej så många tiotal år tillbaka, då hvarje familj hade sin gård, som den bebodde ensam. Så kom folk-mängdens ökning i städerna, som vederbörande myndigheter ej voro beredda på. Med den följde tomtvärdstegringen och hyreskasernerna. Nu hafva de flesta städer försett sig med betydande jordarealer, men den gamla vanan att ej planlägga dem annat än till stenkollosser hänger i, och tomtjobberiet, som alla förakta, men som alla försöka sig på efter bästa förmåga, och som kanske i stort lyckas bäst för stat och kommun, är nog icke lätt att öfvervinna.

Ju nordligare man lever, dess mera omsorg måste nedläggas på bostaden.

Jag gillar ingen bostad, den må nu ligga vid Strandvägen eller hvilken annan fashionabel plats som helst, än den, som är afsedd endast för en familj allt efter råd och lägenhet.

Kasern blir kasern, och huru man än lägger den, få en del rum aldrig ordentlig solbelysning.

Nej, städerna måste indela nya kvarter i utkanterna för en-familjshus, hvar med sin lilla täppa. Tomten behöfver alldeles icke hafva sådana dimensioner som i våra villastäder efter nuvarande bestämmelser, det blir dyrt i dubbelt afseende; först inköpet och sedan underhållet. Men jag hade så när glömt egentliga anledningen, kommunens tomtjobberi!

Man började i Amerika och har sedan tagit efter i andra länder att planlägga städerna så, att de höga husen afses endast till administration, affärer och industri.

Tomtstorleken bör sättas så lågt som från 400 kv. m. och uppåt och med rättighet att bebygga intill 1/5 af tomt.

Målet måste vara att hvarje arbetarefamilj skall hafva sin stuga, och sedan det är genomfördt, skola vi med all säkerhet få se ett annat släkte.

Hvarje människa måste känna hvad hemtrefnad vill säga. Men hvad som skall göras i det afseendet, skall göras snart.

För att nu öfvergå till den egentligen här föreliggande frågan, min vän Pelle Hallmans förslag, delar jag hans åsikt, att ingenstädes i världen, åtminstone där jag varit, äro pretentionerna så stora som hos oss, men det finner jag helt naturligt; som jag förut framhållit, på grund af vårt nordliga klimat. Skola vi nu nödvändigt bo i sammanbyggda hus, så låt det åtminstone blifva i hvar sin del på höjden, så att dagligrummen blifva för sig och ej, som nu, dagrum, sofrum och ekonomirum i en röra.

Renseri anser jag alldeles onödigt, men däremot W. C. d. v. s. med vatten absolut nödvändigt. Vidare förstår jag mig ej på Solidars klädskåp, utan anser, att hvar och en behöfver sin garderob för sig.

Uppvärmningen skall ske med varmvattenvärmeledning, anordnad i de små lägenheterna i kombination med köket och i de större i källaren. I familjerummet skall finnas öppen spis. Dörr mellan kök och serveringsrum får nog Hallman sätta dit. Alla golf skola vara fernissade och alla rum försedda med ventiler, mindre i dagligrummen och stora 12-tums i sofrummen. De senare skola alltid stå öppna om natten. Enkel-dörrar 80-90 cm. breda och patentfönster att öppna året om.

Sätt förresten eder egen hemtrefnads prägel öfverallt och visa hvad ni duger till.

Se där, herr redaktör, har ni i hufvudsak min mening om hur svenskens hem skall se ut.

Askerbo, Djursholm, 15 april 1907

C. F. ASKER.

I inlägg II i föregående nr hade genom förbiseende ett par rader råkat bortfalla i den första meningen, och meddela vi därför densamma på nytt. Den lyder i sin helhet som följer:

Jag skulle vilja kasta om A och E., hvaraf vunnes för sängkammaren (E) afskildhet, direkt förbindelse med badrum och klädskåp, genare dito med köksafdelningen; för barnkammaren (A) solsida, i hvarje fall ej gårdssida och direkt förbindelse med hvardagsrummet med dess trefliga rymliga spiselvrå.

Jenny Langell.

HELT SÄKERT är nedanstående bild välbekant för en stor del af Iduns läsekrets, synnerligast i västra Sverige och allra helst i Göteborg, där doktorinnan Jenny Langell tillbringat större delen af sitt lif och utöfvat sitt verk.

I yngre år gift med öfverläkaren vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg, doktor Langell, intog hon vid

hans sida en framstående plats inom samhällets mest bemärkta kretsar och gjorde sig där allmänt afhållen och värderad genom sitt älskvärda väsen, goda hjärta och glada solskenslymne. Hon blef dock tyvärr vid unga år lämnad ensam genom makens bortgång, och nu vidtogs lifvets allvar och omsorger. Doktorinnan Langell hörde dock ej till de människor, som låta sitt lif förgå i dådlös överksamhet, utan, begåfvad som hon var med en outtröttlig

förmåga att sprida trefnad för sin omgifning, öppnade hon nu sitt hem för ungdomen. Sådana unga, som kastats ut i lifvets kamp, hvilka som främlingar kommo till staden för att där förvärfva sitt lifsuppehälle och som måste se sig om efter ett hem, där de kunde hvila ut efter dagens tunga, för dessa blef nu hennes hus en kär och eftersträfvad tillflyktsort. Och icke allenast dessa, utan äfven de unga, som skulle föras ut i världen, eller som i andra afseenden behöfde en skyddande hand, funno hos henne en moders vaksamma hägn. Och icke endast ett hem funno de där, sådant man vanligen tänker sig, när man skall "bo hos andra", utan ett hem i ordets rätta bemärkelse, där ingen möda spårades för att göra allt och alla godt och glada.

Under dessa många (25) år, som doktorinnan Langell utöfvat sin verksamhet, kunna de ungdomar räknas i hundradetal, hvilka där tillbringat lyckliga och i tacksam hägkomst bevarade år, och helt säkert förblir den tiden en af de bästa solskensstunder i hvar och ens lif, som kommit i åtnjutande häraf.

I hennes hem förblef ingen en främling, utan där voro de alla "hennes barn", deras sorger voro hennes och deras fröjder delade hon med aldrig bristande intresse. Huru mycken tid, möda, arbete och omsorg har hon ej offrat för att de alla skulle hafva det godt och bra, och ej allenast till dem, som kommo henne nära, räckte hennes ädla hjärta till, äfven bland de obemedlade och hjälpbehöfvande har hennes gifmilda hand i tysthet utöfvat en ädel verksamhet, ehuru få veta därom.

Det är svårt att finna uttryck för den tacksamhets-känsla man erfar vid minnet af denna oförgätliga tid, tillbringad i hennes hem, och då hon nyligen firade sin 70:de födelsedag, bragtes henne från talrika och tacksamma människor en varm hyllning och en lika varm tillönskan om fortsatt lycka och odelad sällhet till lifvets afton.

EN AF DE MÅNGA.

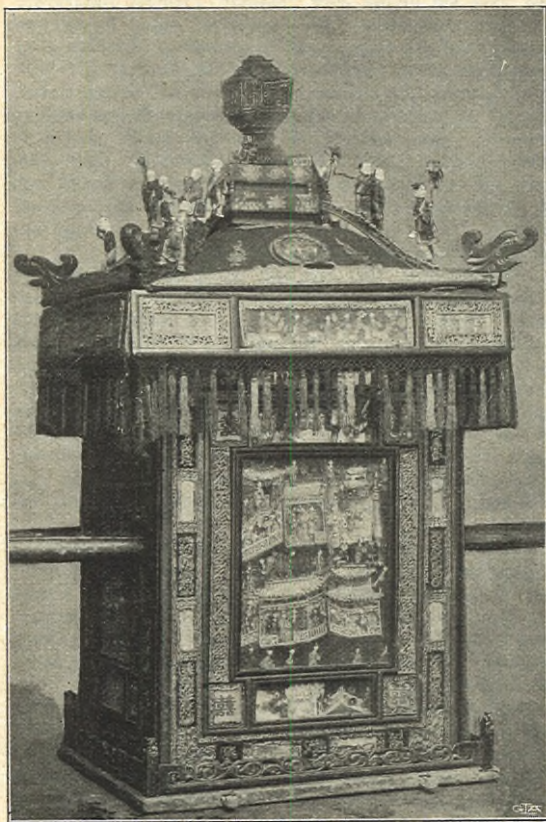
*Undertecknad som jag
är Grannes förmyndare,
anser densamma omöjligt
alla anspråk på en god
billig och dryg tvätt- och
hushåll.*

*Jagoborg, Kethelias
sty. af ditta Högskolan och
Pöljefors för hemmet i. n.*

PAPPERSMÖNSTER

fullt tillförlitliga, erhållas omg. från oss till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjol-mönster utan släp 50 öre, Prinsessklänning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Berndräktmönster 50 öre, Kappmönster 60 öre. Uppgif lifvidd, (omedelbart under armarne), midjevidd och kjollängd, erhåller Ni till Eder figur fullt passande mönster. Expedieras porto:ritt om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken el. postanvisning insändes till Iduns Mönsterafdelning, Drottninggat. 51, Sthlm.

BÄRSTOL FRÅN KINA. A. BLOMBERG FOTO.

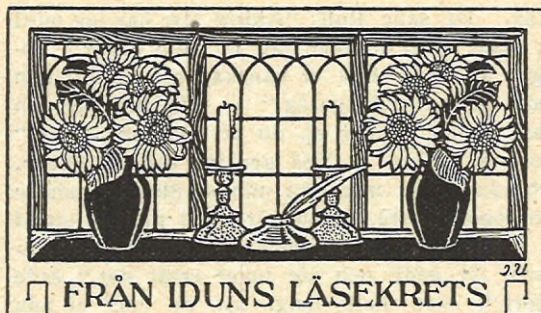
Ett kinesiskt kuriosum. Apropå den blivande etnografiska missionsutställningen.

ÅRIKSMUSEETS etnografiska afdelning är man för närvarande sysselsatt med det vidlyftiga och intressanta arbetet att ordna och katalogisera de till den blivande *etnografiska missionsutställningen* inkomna och alltjämt inkommande föremålen. Vid ett besök å museet för några dagar sedan funno vi alla vinklar och vrår upptagna af vapen, husgeråd, klädesplagg, födoämnen, hopsamlade från alla trakter af jorden, där svenska missionärer af olika fraktioner arbetat, m. a. o. från Kina, från Indien, Kongo, från Sydafrika. Senast inkommen var då den kinesiska samlingen, öfver 1,000 nummer stark.

Ett bland de praktfullaste och dyrbaraste föremålen i denna samling är den här afbildade bärstolen från det inre af Kina. Den är ytterst pråligt utstyrd med öfverflöd af förgyllning och en massa modellerade figurer, klädda i sidenkläder, placerade såväl innanför glasväggarna på sidorna som uppe på taket. Alla dessa dockor grina bredt och belåtet öfver hela ansiktet — detta jämte lyktorna på taket, sidenfransarna, hela den lysande praktens säger oss, att det är något ovanligt med tingesten — nå, den är också afsedd att i högtidligt upptåg föra bruden från föräldrahemmet öfver till brudgummen och svärmodern, från det ena fängelset till det andra. Man måste tänka på fängelse, bärstolen är liten och trång, har dubbla väggar, men icke ett titt- eller lufthål, och hur stackaren skall kunna andas därinne är svårt att begripa. Förmodligen är hon halfdöd, när hon drages fram — själf mest lik en docka i sin sidendräkt af regnbågens grannaste färger, sin stora, tunga, lysande brudkrona och sina små, små skor — men det hör kanske till pjäsen.

Det torde vara klart för hvar och en, hvilket godt grepp en sådan etnografisk missionsutställning är, och man måste komplimentera friherre *Erland Norden-skiöld*, förslagetts upphofsman och företagetts ledare, till hans idé. Två kompletterande krafter, missionärens insamlarens och vetenskapsmannens, samarbeta här, tjänande samma syfte af två intressen, olika, men med hvarandra mycket väl förenliga: missionsintresset och det rent etnografiska. Vi äro öfvertygade, att denna kombination af krafter skall, när utställningen den 15 maj öppnas å Vetenskapsakademiens hörsal, visa sig ha åstadkommit ett imponerande resultat, och att utställningens dubbla syfte, att höja missionsintresset och öka kännedomen om naturfolkens och de asiatiska kulturfolkens lif, skall uppnås. E. — ER.

Vi fästa våra ärade annonsörers uppmärksamhet därpå, att annonser till Idun måste vara oss tillhanda på fredag, för att kunna införas i följande veckas nummer. Från landsorten böra annonser åtföljas af likvid. Öfriga upplysningar lämnas på begäran omgående af **Iduns Annonskontor, Stockholm.**

JAG HAR följt med den af "Ett intermezzo" förenledda polemiken i Idun, och jag ville gärna säga några ord till försvar för våra dagars ungdom. Det är sant att den ofta nog af själfsväld och odygdslust tillägnat sig ett ordförråd, som inte är att försvara, men å andra sidan finnes hos vår tids ungdom bra litet af det hyckleri, som ofta nog förekom hos forna dagars ungdom, isynnerhet den kvinnliga. Det är bättre att öppet diskutera "Dorian Gray" än att i smyg läsa "Chevalier de Faublas". Våra dagars författare — hur "osedliga" de än månne vara — äro dock de flesta omutligt ärliga, när de skildra lifvet. De blotta hänsynslöst dess skuggsidor, äfven när de — såsom en del skalder — i fagra ord besjunga dess sinnesberusande, men korta och ofta nog dyrköpta lycka.

Men så står våra dagars ungdom mycket öfver forna tidens i fråga om *intressen*. Det finnes snart sagt intet kulturellt område, som ej vår tids ungdom med intresse och ifver omfattar. Att höra några samskole-elever — manliga och kvinnliga — diskutera en fråga kan vara ganska lärorikt äfven för oss äldre. Att den kvinnliga ungdomen därvid icke hycklar en okunnighet, som den åtminstone i teorin icke äger, det tror jag kan vara till gagn för båda parterna. Ty först när vi människor ärligt söka förstå oss själfva och hvarandra, blir det oss möjligt att hjälpa hvarandra framåt till högre utveckling.

EN FINSK KVINNA.

Den starkaste.

Berättelse från gamla tider af **Sten Stenson.**

(Forts. fr. föreg. n:r)

III.

FEM ÅR SENARE var det slätter på kärmar-kerna vid Lif den enhändtes gård nere vid Göta älf. Arbetet var mödosamt, ty gytthan var djup, och man sjönk däri vid hvarje steg. Uppe på vägen stod en karl och skrattade åt folket. Då ropade en af dem: "Du groflemmade karl, skäms att lata dina breda händer, då andra slita ondt. Stick dina långa ben i gytthan och gör nytta, så lär du gäckas lagom." Främlingen log och gjorde som han ombeds, och nu blef fart i arbetet, ty han slog som fyra andra karlar.

Om kvällen följde han de andra till gården. När de åto, sade Lif: "Knappt har jag sett en rese som du; är du stark som stor, är ej godt mäta mig med dig." — "Än har jag ej träffat min öfverman," svarade karlen. — "Hvad heter du?" sporde Lif. — "Björn," sade den andre. — "Då är du den Björn, som kallas den starke och är vida omtalad här i Västgötaland." — "Kan nog vara." — "Man kallar dig också den obändige, ty du lär vara svår att handskas med." — "Icke likar mig att bli satt i band af den, som är svagare än jag." — "Du lär ej länge bli kvar i tjänst på ett ställe." — "Ej där bonden är svagare än jag." — "Är det sant, att du haft ett timmerlass öfver tre karlar?" — "De sökte vältas det öfver mig." — "Och du tog Anunds i Höja vilda tjur vid hornen och vrok honom i backen?" — "Det gjorde jag." — "Och instängd i Snål-Brands vistbod värjde du dig mot alla hans huskarlar med fläsktinor, skinkor och en såstång, tills man lät dig gå med fri lejd?" Björn log: "Sent glömmet Brand den leken; han grät, när han tittade in i sitt visthus." — "Hvarför blir du aldrig stilla?" — "Därför att Tor vattenöst mig och gifvit mig till namnfäste att bli den starkaste, men till sist finna min öfverman. Jag drager omkring för att se, om han finns." — "Föga klok är den, som ej nöjes

Köp Vänersborgs Balskor!

Bästa svenska fabrikat!
Lätta! Eleganta! Hållbara!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke. Tillverkas som specialitet efter Wienermetod af

Aktiebolaget

A. F. Carlsson Skofabrik,
Vänersborg

Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i riket.

med mindre," tyckte Lif, "men nu kan du gärna stanna här till vintern; då kommer min systerson Roald viking med sitt folk; med dem kan du taga dig en dust." — "Bjuder du mig tjänst, så tager jag den." Därmed var saken afgjord.

I detsamma inkom Lif's dotter Härdis med ölhorn, ty det skulle bli drickning om kvällen. Hon var ung, ljuslett och fager, men mest utmärktes hon af sin ovanligt starka och resliga gestalt. Björn såg på henne oafvändt. "Hvi tittar du så stadigt på min dotter?" frågade Lif. Björn svarade raskt: "Jag tänker, hvilket ståtligt par vi skulle blifva, vi två, och hvilka barn vi skulle få." — "Snabba tankar har du i hufvudet, karl," sade Lif motvilligt, "men det äpplet sitter för högt för dig." — "Jag har armar att skaka grenarna," log Björn. Vidare talades ej härom den kvällen.

Men snart såg enhvar, att Björn helst sökte Härdis' sällskap och hon hans, och inom kort voro de ense att bygga hjonelag. Lif hade önskat en bättre måg, men Björns styrka var en god aflingegård, och efter en tid gaf han sitt samtycke. Björn och Härdis blefvo fästfolk, höllo samman i arbete och lek, drucko tvemännings i ölstämmorna och lustvandrade vid älfstranden i månskenet; dem emellan var så rart som smöret, när väpplingen först gått i blom.

Men en dag gick Björn uppåt skogsmarken att hugga stäfver. Då fick han på något afstånd höra gny och gräl. Lif's storgumse hade kommit in på bygrannens mark och gjort ohägn; en träl hos grannen hade fått fast och tjudrat gumsen för att taga den i förvar, tills skadan gäldats. Härdis ville taga igen gumsen och bytte med trälen onda ord och tillmälen, och slutligen kom det till handgemäng, hvilket lyktades så, att hon fick en revfa på kinden, men slog trälen till marken med knuten näfve. Hon kom med sin gumse dit, där Björn stod, och i sin harm utbrast hon: "Står du där, rese, fåfång och ser mig lida våld utan att komma till hjälp?" — "Jag tyckte, du redde dig bättre än jag riktigt likade," genmålde Björn. — "Hvad menar du?" — "Jag menar, att slagsmål är mannsyssla, och att hos en kvinna äro bedjande blickar en fagrare syn än en knuten näfve, vore den också så stor som din." — "Icke var min näfve för stor, när du kom som en landstrykare hit till gården, eller när du tiggde min far om hans ja-ord," utbrast Härdis förtörnad. Så skildes de. Efter den dagen växlade de ej ett ord med hvarandra, och deras blickar voro ej goda, när de möttes. "Aldrig går jag under hammarmärket med den där karlen," sade Björn; med "karlen" menade han Härdis, och äktenskapet signades då för tiden med Tors hammarmärke öfver de nygiftas hufvuden.

Kort därpå anlände Roald, lade sitt skepp i älfven vid Lif's sjöbod och tog sin vistelse i gården jämte tolf sina vikingar. Vänskapen mellan Härdis och Roald blef snart lika stor

NYTT HÄFTE!

Iduns Modellkatalog för våren med kolorerad omslag.

Till salu i alla boklädare, hos alla tidningsförsäljare och på Iduns Expedition, Drottninggatan 51, Stockholm. Pris 60 öre. Rikhaltigt innehåll!

Katalogen
för Våren 1907
upptager alla Nyheter
**Promenad-, Bal-
& Sällskaps-**
Skodon
Gratis
& franco
Requirera omg.

**SILVANDERS, Skoafdelningen,
GÖTEBORG**

som den först varit mellan henne och Björn, och brukade kvinnan egga höfdingen och hans män mot Björn. När en dag lekar anställdes på strandtunet, och Björns tur kom att resa kägglorna i kägelspelet och kasta tillbaka kloten, måttade vikingarna ständigt efter resens ben, så att han oupphörligen måste hoppa upp i vädret för att ej få dem afslagna, och hade man häröfver mycket skämt. I förstone log Björn med de andra, men så begynte han, när han sände kloten tillbaka, syfta åt de spelandes hufvud, så att de för hvarje kast måste huka sig ned, och till sist träffade klotet en viking, så att han stupade till marken. Nu vardt stort buller och gny, vikingarne ville alla i en hop öfverfalla Björn, men Lif afstyrde det: "Skam vore stå så många mot en; inom hans hank och stör skulle det ej ske." I stället bjöd Björn hvem som ville till tvekamp man och man, och antogs utmaningen af Roald och två andra vikingar. Utgången blef, att en viking satte till lifvet, den andra fick hufvudskålen spräckt, och Roald miste ena benet. Då sade Lif till Björn: "I mitt hus får du ej mera vara; och skall jag, om jag kan, hämnas min systerson; men du är min huskarl och har därför rätt till tre natters lejd." — "Nödd kom jag hit och nöjd far jag bort," sade Björn, "ty nu vet jag, att vikingar ej äro starkare än annat folk, Roalds hjälm, brynja och yxa tager jag som rättmätigt byte, men skänker honom i stället Härdis; hon har näfvar nog stora och starka att bära sin man, när han ej mäktar gå." Så drog han sina färde.

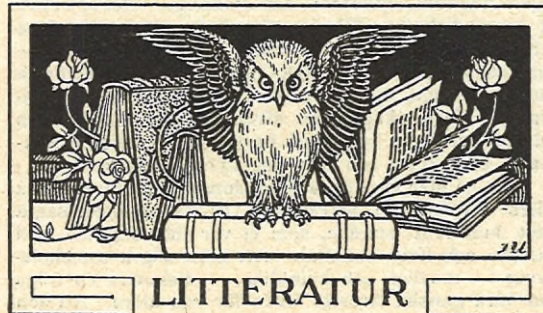
IV.

I Götaälfsmyningen låg en stor vikingaflotta, skepp vid skepp. Dess höfding var en norsk man, vidt berömd för sina bragder och framför allt för sin styrka; ingen hade vunnit på honom i envig, stor och tung var han, så att ingen häst orkade bära honom, hvarför han benämndes Gänge-Rolf.

En dag kom ned till skeppet en man med blå hjälm, brynja och stridsyx på axeln; han frågade efter Rolf. En präktigt klädd höfding, som just gick förbi, hörde det och sade: "Hvad vill du Rolf, främmande karl?" — Jag vill pröfva, om han är starkare än jag," genmälte karlen. — "Då är du Starke-Björn," log höfdingen, och skall du få din vilja fram, ty jag är Rolf." — De mätte hvarandra med blickarne, och tyckte båda sig aldrig hafva sett en så storståtlig kämpe förut. "Med egg och udd slåss jag ej med dig," sade Rolf, "det vore skada, om en rese som du skulle mista lifvet, och själf har jag större planer än att få heta Björnsbane. Vi mötas i brottningskamp." Härmed var Björn nöjd, och följande dag stod kampen. Hård blef den; två gånger tvang Rolf Björn ned på knä, men Björn fällde en gång Rolf till marken, dock utan att få honom på rygg. De tumlade om, tills de voro uppgifna af trötthet, och andedräkten tröt dem

båda. Då sade Rolf: "Aldrig förr har jag mött en man, öfver hvilken jag ej vann seger i envig. Men nu sluta vi vänskap och du blir min man på mitt vikingatåg." — "Ej blir jag din man, ty jag tycker ej, du är starkare än jag," menade Björn. — "Så ger jag dig ett skepp, och du följer mig som min stallbroder, ehuru din egen herre. Godt är att i nödens stund få ett handtag af en sådan som du." — "Anbudet är godt, och jag tager emot det," sade Björn, men kom ihåg, att du blef ej min öfverman." — Rolf log: "Ej heller du min. Men nu följer du mig, och ärnar jag fara vida, så att du har större utsikter än här att sinna, hvad du söker: din öfverman."

(Forts.)

DET LIGGER VEMOD i den tanken, att vårens största litterära behållning skall vara en lieskordad mans verk. Den nyss påbörjade upplagan af Oscar Levertins samlade skrifter (A. Bonniers förlag) kommer oss att midt i dessa nydaningens tider begrunda hvad vi förlorat. Först nu går det fullt upp för oss, hvilken kulturmak i svenskt andligt lif den strålande skalden, den utomordentlige litteraturhistorikern, den vidhjärtade och som ingen annan förstående kritikern hade hunnit blifva. Men där växer också ett trösterikt framtidslofte ur hans mull. Evighetsfröet är nedlagt och dess krafter lefva vidare, trädet vidgar sin mäktiga krona och öfverskuggar den väg, vi ha att vandra. Vi skola ännu länge se ljuset brytas genom dess grenverk och höra vindarne sorla under dess tempelvalf.

Redan de yttre måtten af hans lifsverk öfverraska oss genom sin monumentalitet. Den upplaga af Oscar Levertins skrifter, som nu bjudes oss, kommer att omfatta ej mindre än 25 band, af hvilka 13 bli verkliga nyheter i den svenska bokmarknaden, samlade och sammanställda ur tidningar, tidskrifter, kalendrar och annat svårtillgängligt tillfällighetstryck. Är det verkligen möjligt, att denne man, som rycktes bort midt under sin arbetsdag, medan solen stod högt öfver fältet, redan hunnit gifva så mycket! Det är icke endast möjligt, det är ett fröjdefullt faktum. Och hemligheten? Han var själf sol, en hänsynslöst själförtärande, lifgifvande och befruktande eld. Och ännu ångar hela den svenska odlingsmarken varm af hans glöd, fastän dess flamma sjunkit bortom vår timliga syngrens.

Bland våra unga lyriker är det väl ingen, som från mästaren tagit ett så rikt arf af blossande färgprakt och fyllig *bel canto* som Anders Österling. Han är utan gensägelse en äktt född sångare, och hans nya diktsamling "Hälsningar" brusar som ett spel för full orkester från första strof till den sista. Denna hänförende unga omedelbarhet äger på långt när icke *Sven Lidman*, ehuru väl de trenne "dramatiska situationer" i bunden form och med blod- och skräckbräddade renässansmotiv, som han samlat under rubriken "Imperia", äfven de vittna om ett personligt instrument. Hoplånade strängar trakterar däremot den unge debutanten Gösta Adrian-Nilsson i sina "Dikter" (Ljus förlag), visserligen i det hela med en aktning för färdighet. Till och med signatur och vinjetter framkalla farliga reminiscenser.

Ivar Conradson, hvilkens första förbiglidande "Skyar" i följd väckte en delvis rätt munter uppmärksamhet, har nu förtätat sina dimmiga intryck till några droppar "dikter", dem han själf benämner "Friska sorgens källa" (Wahlström & Widstrand). Vi frukta dock, att äfven dessa skola bli en icke alldeles afsedd glädjebunn för mer än en begäbbare. Där gömmas nog ett och annat stänk af en viss daggig pärlglans, som en gång borde kunna samlas till en speglade våg. Men att begära en allmänhets andlös tystnad för dessa få droppars fall är obestriddigen anspråksfullt till och med i en tid, då de poetiska underbarheten kommit så pass på modet.

Hvad nu vårens hittills synliga prosakonst beträffar, är det tyvärr omöjligt att fördölja, att en veklig och konstlad växt kännetecknar flere af dess alster. Huzo Öbergs nya berättelse "Arfvet" (Wahlström & Widstrand) är endast ett pjunkigt erotiskt sidoskott från hans tidigare "Sonen" och kan ingalunda mäta sig

med vare sig denna eller "Makter" i robust diktarkraft. Hjalmar Bergmans "Blå blommar" (Ljus' förlag) slår ett rekord af grumlighet och förkonstling, i hvilken glimtarne af egenartad begåfning bli tröstlöst borta. Nils Wilhelm Lundhs lilla cirkusroman "Martini" (Hugo Geber) lider af ett fladdrande och ateljéarrangeradt ljus samt en famlande utmodellering — rymmer dock partier af lyrisk skönhet. Artur Möllers "Förbrutet" (Alb. Bonnier) ger en blek och mustlös fornordisk novell och ett par bättre, ehuru skäliga obetydliga moderna noveller. Efter hela linjen osäkra och lama grepp under pretentiösa och själfbespeglade poser!

Förfriskande blir ofvanpå detta ett kraftverk som Juani Ahos digra tvåbandsroman "Vårdagar och frostnätter" (Alb. Bonnier), där vilja och kunna stå i den lyckligaste harmoni; ja, till och med en så enkel, nästan naiv berättarkonst, som den där manifesterar sig i Ernst Westerbergs berättelser "Gamla Spår" (Litteraturförlaget) och Erland Wallers femtiotalroman "Kyrkoherden i Östervik" (Fr. Skoglunds förl.), vinner lättköpta fördelar af jämförelsen. Och Karl Erik Forsslunas "Skogssagor och jurskisser" (Wahlström och Widstrand) komma med en lisande fläkt af hälsa och natur!

Hvad den snuskiga interiören ur Hälsingforslifvet "Blindbock" af Adolf Paul skall innebära för vinst för den svenska litteraturen är omöjligt att fatta; lättare kan man då ursäka de köpenhamnska ungarlarslöjandena "Hr Christensen" af Valdemar Koppel för deras satiriska fällning af obestriddig kvickhet. Bägge dessa föreligga på Ljus' förlag.

Välbekanta för Iduns läsare från vår senaste litterära pristäffling äro Elisabeth Kuylenstjerna-Wensters historiska berättelse "Sophie Ottosdotter" samt Ellen Klemans lilla pastiche "Fabian Wendts hustru", hvilka nu utkommit i bokform på C. E. Fritzes förlag.

J. N—g.

Ett märkligt arbete, på hvilket vi vilja rikta alla sanningssökates uppmärksamhet, har nyss utkommit på C. E. Fritzes förlag och bär titeln "Kanaltorien, skisser och utkast till lösning af jordelivets gåta" af Otto Witt. Författaren, som är ingenjör af en känd dalasläkt, har här samlat en serie högst originella, vi skulle nästan vilja säga geniala, ytterst fängslande iakttagelser i den oss omgivande naturen. Han anar och är på spaning efter den enkla lag, som verkar i allt från maskens gång på jorden och fiskens slag i vattnet till himlakropparnes lagbundna banor. Att en sådan lag verkligen finnes, är ännu alls icke bevisadt. Samtiden delas allt fortfarande i tvenne skilda läger inför denna fråga. Det ena partiet skiljer strängt mellan *levande* och *dött*, mellan *ande* och *materia*, menande, att dessa ej kunna förenas, utan att de verka oafhänligt af hvarandra. Det andra läget hyllar den åskådningen, att allts ursprung är enhetligt — men Guds-begreppet har ofta helt afglömmts i denna lära. I närvarande afhandling söker författaren att på alla områden inom de mekaniska företeelserna, elektriciteten, kemien, hos organismerna och i det själsliga lifvet spåra fullkomligt samma enhetligt verkande kraft.

Författaren har satt som sitt mål, icke att trampa i äldre tänkares fotspår och såmedelst förbättra de vägar, de banat, utan fastmer att, utgående från en viss företeelse: *en kropps tröghet*, för det första söka förklara detta fenomen på ett enkelt sätt och sedermera att, utan att sky följder, till fullo utdraga konsekvensen häraf, tillämpad på allt i universum.

Boken söker förklara, hvarpå det egendomliga förhållande beror, att jordens haf äro samlade å södra halvklotet, dess kontinenter på norra, hvarför hvalfiskar, isbjörnar och i forna tider mammuten måste tillhöra norra polen, medan pingvinen blott vid den södra; den söker påvisa, att alla organismer, från fisken till människan, hafva utvecklats efter samma lag, ehuru de yttre omständigheterna danat dem olika; den uppställer matematiska formler för alla organismer, medels hvilka man kan inränga dessa alla under vissa talvärden, alla hvarandra olika och hvarje värde karakteristiskt för ifrågavarande organismtyp; den visar, att samma lag gäller kraniet, och tillägger äfven detta dess talvärden; den söker att häfda, att en verklig påvisbar öfvergångsform mellan *växt* och *djur* finnes, och visar denna "felande länk" i ett antal fotografiska reproduktioner; den söker att konsekvent tillämpa den uppställda hypotesen på de kemiska företeelserna och visa, att de "evigt oförstörbara" atomer, som samtiden hyllar, ingalunda äro i besittning af de egenskaper, som man allmänt antager; den söker att fastslå, att en enda enkel orsak förorsakar mänsklighetens sjukdomar, ehuru dessa, på grund af vissa yttre omständigheter, uppträda i så skiftande former, som de göra, och söker slutligen att visa, på hvilket sätt det andliga och det materiella äga ett inre sammanhang.

Den rör sig sålunda inom flere fack: mekaniken, fysiken, astronomen, kemien, biologien, medicinen, psykologien, och bör, då den med afsikt undviker den rent vetenskapliga formen, bjuda äfven icke-fackmannen ett betydande intresse.

DRAMATISKA TEATERN. Dr Karl Mantzius från Köpenhamns Kungliga teater inledde i söndags ett kortare gästspel härstädes, hvarvid han utförde Skrifvare-Hans' roll i Hostrups älskvärda vädevill "Äfventyr på fotresan". Det poetiska och försonande skimmer, som trots skröpligheterna omger denne landsvägsvagabond och försörjare af andras egenom, lyste oafbrutet i hr M:s spel, hvilket gör att figuren hela tiden bibehåller åskådarens sympati. Men hr M. vore ej den smidige och intelligente konstnär han är, cm han icke tillika med skärpa betonade brottslingens dolska natur, hans galgenhumor och förställningskonst. Det var i sammansmältningen af dessa karaktärsdrag: å ena sidan begäret att stjåla och draga dumt folk vid näsan, å den andra en i själens innersta ännu bibehållen trängtan efter att bli en god och hederlig människa, som skådespelaren firade en liten triumf. Hr Hultmans förträffligt utarbetade landtdomartyp, någon gång en smula öfverdrifven kanske, var ett värdigt sidostycke till den danske gästens karaktärsfulla konst, hvartil från det hela taget jämnt och besjäladt samspel från de öfriga rollnehafvarnes sida.

Hr M:s utförande af Gehemietatsrådets roll i P. A. Rosenbergs komedi "Hjälpen", välbekant från danskarnes gästspel härstädes för något år sedan, gaf den utmärkte konstnären tillfälle att briljera med ett par af sin talangs främsta sidor: den skarpa människoanalysen och den torra humorn. Till hans med stort intresse motsedda framställning af Kung Lear återkomma vi i ett följande nummer.

VASATEATERN. "Lika barn leka bäst", lustspel i tre akter af Roberto Bracco, är ett stycke fransk fars i italiensk version. Följaktligen finns det i pjäsen åtskilliga delar åktningskaplig otrohet, hvartil kommer som amper krydda en ganska hårdhänt afbasning af långt in i medelåldern hunna män, som fika efter att gifva sig med unga flickor. De få minsann veta hvad de gå för, dessa herrar, och den kvinnliga hufvudfiguren,

som tillika är författarens språkrör, frestar så djärft och så inträngande, att när karlstackaren slutligen ger tappt inför hennes framfusiga förförelsekonster, är det inte utan att han har förmildrande omständigheter att hänvisa till. Lustspelet, ehuru ej fritt från longörer, är byggt med säker hand, och dialogen, som erhållit en skicklig svensk tolkning af hr Axel Wijkander, erbjuder en hel del torrlustiga och djärfva repliker, men äfven åtskillig brutalitet.

Utförandet präglades af fart och stil. Hr Arehn som den i schack hållne äkta mannen har med små medel skapat en förträfflig typ, och som hans förföriska och listiga hustru är fröken Olga Andersson nästan allt hvad ett manligt väsen rimligen kan uthärda af fägring och lömsk inställsamhet. Hr Klintberg har den mindre behagliga uppgiften att gå omkring och stukas, men han fyller ålligandet med utmärkt behärskning, och hr Lindlöf är illuderande nog som tjuguarig älskare. En ung debutant, fröken Edwartz, visar i en biroll, att hon kan röra sig naturligt på scenen och äfven tala naturligt.

E. H—n.

Från konsertsalen.

NYA FILHARMONISKA SÄLLSKAPETS andra abonnemangskonsert var ägnad framförandet af flamländaren Edgar Tinels Oratorium "Franziskus", ett verk, som af utlandets musikauktoriteter ställes synnerligen högt inom oratoriediktningen. Den helige Franziskus' lefnadslopp innesluter ju också ett stort mått af skilda själsstämningar; det är ett helt lifsförlopp, infattadt i skimret af profan glöd och öfversinnlig extas. Verket har godt om musikaliskt sköna ställen, men ett framträdande drag är dess brist på djupare karaktäristik. Dess fromma hållning har gjort melodibyggnaden monoton, man kommer osökt att tänka på det flandriska landskapets jämna terränger — öppna, leende vidder smältande in i en soldränk tößenluft. Ett undantag — en praktfull kulle på slätten, för att fortsätta liknelsen — bildar den härliga "Sonnengesang", som bäres af verklig inspiration och i musikaliskt hänseende är synnerligen intressant. Samma svingande flykt och samma himmelsfärgade skönhet präglade jämväl slutkören.

Herr Menzinsky sjöng Franziskus' parti, som han dock ej lyckades fullt lefvandegöra, utom i fördraget af solsången, hvilket kännetecknades af stor uttrycksfullhet. Fröken N. Larsén utförde det svår-sjungna sopransolot med konstmässig brio och god uppfattning, och herr G. Sjöbergs vackra basbariton klingade förträffligt i den stämmingsmättade tornväktarsången, medan han däremot genom onödigt våldsamt tonansättning förringade verkan hos den öfriga delen

Praktisk ryggtållare för damer och barn.

Rygghällaren "Garde" är beräknad särskildt till unga flickor. Den är gjord af en tjock väfnad och är försedd med två starka fjädrar i ryggen. Öfver skulderna finnas tvänne elastiska band, samt ett elastiskt band om midjan. (Bästa material garanteras.) Pris kr. 7,50, Nr: 0, 1, 2, för ålder 4—12 år.

Pris kr. 8,75, Nr: 3, 4, 5, för ålder 13 år och därutöver. Alla rygghällare bytas om ej stort passas.

Till landsort. mot postförskott.

Ensamförsäljare:

BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR,

A.-B. MARIUS HARTZ.

Drottninggatan 72, Stockholm. Riks 1726.

af sitt parti. Körerna arbetade med precision och deras röstklang var i allmänhet fyllig och mjuk, fränset att sopranerna ibland stego litet för högt på sångens vingar.

Hofkapellet medverkade och dirigent var kapellmästaren A. Järnefelt.

Sångsällskapet "Sjung Sjung" konserterade häromdagen i Vetenskapsakademien under ledning af hr Oscar Sandberg. Programmet upptog manskörer, svenska, norska och danska, fördragna med god samsjungning, samt några violnummer, utförda af hr Axel Runquist. Direktör Patrik Wretblad, hvars soignerade pianospel utgör en viktig faktor i vårt konsertlif, ackompanjerade.

E—f.

Teckningslista för bidrag

till

Wennerbergstoden i Uppsala

finnes för hugade bidragstecknare tillgänglig å tidningen Iduns byrå, Drottninggatan 51, Stockholm, och mottagas äfven tacksamt pr post insända bidrag, hvilka sedan i sinom tid komma att redovisas i Idun.

A barn- och ungdomsbjudningar

POMRIL

— som är alkoholfri —
bästa läskedryck.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 28 APRIL—4 MAJ 1907.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt fisk med brynt potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Klar buljong med ostbrei; net; fricandeau på kalf med spenat och pressgurka; polsk äppelkaka.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt skinka med äggröra; mjölk; kaffe eller te. Middag: Rimsaltad färbringa med brynta kålrötter; hafresoppa med ägg och katrinplommon.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; hachis på kalf (rester från söndag) med förlorade ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med klimp; stufvad gädda med potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; sill med smör och ägg; kaffe eller te. Middag: Köttbullar med potatispudding; chokladsoppa.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekta köttbullar med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Arter med fläsk; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; gratin på ansjovis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Fläskkötletter med pressad potatis; biskvippuding.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Paltbröd med fläsk; rödvinsoppa med skorpor.

RECEPT:

Ostbeignet (f. 6 pers.). 50 gr. smör, 70 gr. hvetemjöl, 12 dcl. vatten, 35 gr. riven parmesanost, 2 ägg. Till kokning: 3/4 kg. flottyr, 1 msk. brännvin.

Beredning: Smör och mjöl sammanfräsas, vattnet tillsättes litet i sänder, under flitig rörning och smeten får koka, tills den slapper pannan. När massan afsvalnat, tillsättes äggen, ett i sänder jämte den rifa osten, massan får därefter sjuda, men ej koka. Flottyrn tillsättes med 1 msk. brännvin för att beignet skall få mindre flottyrsmak. Den upphettas därefter tills en tunn blå rök stiger upp från ytan. Af smeten formas runda bollar, så stora som valnötter, hvilka kokas gulbruna i flottyrn och uppläggas på gräppapper att afrinna.

Fricandeau på kalf (f. 6 pers.). 1,2 kg. benfritt innanlår af kalf, 2 hg. späck, 2 msk. smör (40 gr.), 1 liten msk. groft hackad portug. lök, 2 morötter, 2 tsk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 liter efterbuljong.

Sås: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 2 msk. mjöl, köttjus, 1 dcl. tjock grädda, salt, hvitpeppar, 1 tsk. citronsaft. Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i het vatten, bultas lätt med en fuktig klubb och späckas i täta jämna rader sicksack med hälften af späcket skuret i fina strimlor. En stekgryta upphettas långsamt, smöret brynes däri och köttet lägges samt brynes väl på alla sidor. Köttet upptages och resten af späcket skuret i skifvor lägges på botten af grytan, köttet nedlägges tillika med löken, de skrapade och i tjocka skifvor skurna morötterna samt kryddorna. Hälften af buljongen påspådes och får koka in under noggrann tillsyn. När spadet på botten blir tjockt, tillsättes den öfriga buljongen och köttet får sakta steka med tätt slutet lock omkr. 1 1/2 tim. Steken vändes ett par gånger under stekningen. Köttjusens silas och skummas. Smör och mjöl sammanfräsas, köttjusens tillsättes litet i sänder och säsen får koka under rörning 10 min. Grädden ihålles och får ett uppskok samt afsmakas med kryddorna och citronsaften.

Polsk äppelkaka (f. 6 pers.). 8 stora äpplen, 1 msk. smör, 1/2 kkp. socker, 2 msk. vin, 1 msk. mjöl, 1/2

De bekvämaste, billigaste och delikataste desserterna:

- Lagermans Pudding (Tomtepudding)
- Frukt-gelé (Tomte-gelé)
- Saft-kram (Tomtekräm)
- Gläce (Tomtegläce)

lit. söt mjölk, 3 ägg, 2 msk. socker, 20 gr. sötmandel.
Till formen: 1 msk. smör (20 gr.).

Beredning: Äpplena skalas och läggas i en syltgryta tillsammans med smöret, sockret och vinet. Grytan skakas öfver elden, tills äpplena äromjuka, då de läggas i en smord pajform. Mjölet och en del af mjölken blandas till en afredning. Den öfriga mjölken kokas upp och afredningen ivispas, hvarefter de med sockret vispade äggulorna, den skallade och hackade sötmandeln tillsättes, och massan får sjuda men ej koka. Pannan afläyftes och vispningen fortsättes, tills krämen svalnat, då de till hårdt skum slagna ägghvitorna nedskaras, massan slås därefter öfver äpplena. Formen insättes i ugn, och kakan får grädda i god ugnsvärme omkr. 1/2 tim.

Hafresoppa med ägg (f. 6 pers.). 1 dcl. vanliga hafregryn, 3 lit. vatten, 24 katrinplommon, 1 msk. socker, 1/2 msk. salt, 2 äggulor, 3 dcl. tjock grädda.

Beredning: Hafregrynen sköljas, påsätts i det kalla vattnet och får koka med tätt slutet lock omkr. 2 tim. Katrinplommonen sköljas i ljumt vatten och kokas mjuka i kort spad. Grynen passeras och purén spädes med vatten om så behöves samt får ett uppskok och afsmakas med socker och salt. Äggulorna och grädden vispas upp i soppskålen och soppan tillslås under vispning. Katrinplommonen jämte sitt spad tillsättes och soppan serveras genast.

Stufvad gädda (f. 6 pers.). 1,2

kg. gädda, 2 msk. salt, 1 tsk. ättika, 2 hg. smör, 2 msk. hvetemjöl, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1/4 selleri, 2 små rödlökar, 6 msk. groft hackad persilja, 3 dcl. vatten, 1—2 äggulor.

Beredning: Gäddan rensas, sköljes väl och torkas på en duk samt fläkes. Skinn och ben borttagas noga, och fisken ingnidens med ättika och salt samt får ligga omkr. 1 tim. En kastrull smörjes med 1/3 af smöret. Fisken skäres i bitar och vändes i mjölet samt nedlägges hvarfals i kastrullen. Mellan hvarje bitar lägges litet peppar, det ansade och i tärningar skurna selleriet, den skalade och i skifvor skurna löken, persiljan samt resten af smöret. Siset tillsättes det kokande vattnet. Fisken får därefter koka med tätt slutet lock tills den är färdig eller omkring 20 min. Den upplägges på karott, och de uppvisade äggulorna tillsätts i säsen, som därefter får sjuda, under vispning och hålles öfver fisken.

Chokladsoppa (f. 6 pers.). 2 1/2 lit. oskummad mjölk, 125 gr. choklad, 60 gr. kakao, 1 msk. mondamin, socker efter smak, 2 dcl. tjock grädda.

Beredning: Mjölken hålles i en kastrull; när den är på kokpunkten, upphålles två tredjedelar däraf och i resten af mjölken upplöses chokladen och kakaon. Den öfriga mjölken tillsättes och då soppan kokar afredes den med mondamin utördt med litet kall mjölk. Soppan får därefter koka i 5 min., hvarefter den afsmakas med socker. Grädden vispas till hårdt skum och lägges öfver i soppskålen. Soppan serveras med små skorpor.

Arter med fläsk (f. 6 pers.). 4 kkp. gula arter, 4 hg. rimsaltad bogfläsk, 3 lit. vatten, 1/2 msk. salt.

Beredning: Arterna rensas, sköljas väl och läggas i 3 lit. vatten kvälven innan de skola anrättas. De påsätts att koka i det vatten, hvarefter de legat i blöt och litet soda af en årtas storlek illägges. Arterna få koka hastigt och skalen skummas bort, detta går lättare om litet kallt vatten tillsättes. Då arterna kokat 1 tim. illägges det tvättade och skrapade fläsket och soppan får långsamt koka, tills arterna börja falla sönder, eller omkr. 2 tim. Soppan afsmakas och serveras med det sönderskurna fläsket.

Biskvippuding (f. 6 pers.). 75 gr. biskvier, 1/2 lit. tjock grädda, 1 msk. vaniljsocker, 6 blad gelatin, 3 msk. het vatten.

Till garnering: 12 biskvier, 3 syltade päron.

Joko! Hvad skall jag använda till min stortvätt?

Chromol-såpan

tillverkas endast vid

A. P. Sjöbergs

Fabrikker :: MALMÖ

Beredning: Biskvierna stötas i stensmortel. Grädden vispas till hårdt skum och häri nedröras vaniljsockret, de stötta biskvierna samt det sköljda och i 3 msk. het vatten upplösta gelatinet. Krämen hålles i en vattensköljd och sockerbeströdd la daubeform och ställes på kallt ställe att stelna. Då puddingen skall stjälpas upp, doppas formen ett ögonblick i varmt vatten. Puddingen garneras med biskvier och klyfna päron.

Paltbröd (16 kakor). 1 lit. blod, 8 dcl. svagdricka, 2 kg. sammanmalet rågmjöl, 2 msk. salt, 1 hg. pressjäst, 2 hg. smör eller flottyr, 1/2 tsk. malen ingefära, 1 liten tsk. finstött mejram, 1 kkp. sirap, (1 liten rödlök, 1 msk. smör).

Beredning: Blodet silas och vispas väl. Drickat ljummas och jästen upplöses i litet däraf, resten blandas under vispning med blodet. Mjölet och saltet slås i ett fat, blodet tillsättes under flitig rörning, och den upplösta jästen nedröres, hvarefter degen arbetas väl. Den sättes på varmt ställe att jäsa till sin dubbla storlek, hvarefter det skirade smöret eller flottyrn, kryddorna och sirapen tillsättes jämte mera mjöl, om så behöves, och degen får åter jäsa upp. Om så önskas tillsättes äfven den skalade och finhackade rödlöken fräst i flottyrn. Den arbetas sedan på bakbordet och delas i 15 delar, hvilka utbakas till runda kakor, som naggas väl, uttagas med rundt mått och ställas på smorda plättar att jäsa. (Af de uttagna mätten blir den 16.de kakan.) De gräddas i god ugnsvärme. När kakorna äro kalla hängas de på käppar i taket att torka, eller ock resas de på kant i värmeugnen.

KÖRGMÖBLER

Trädgårds-
möbler,
Lands-möbler.

OBS! Nyheter!

Specialpriskurant på begäran.

A.-BOL.

NORDISKA KOMPANIET

STUREPLAN

STOCKHOLM.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Kostnadsfritt. Om Ni genom undervisning pr korrespondens ämnar lära Er bokför., räkna, skriva, svensk o. utländsk handelskorrespondens m. m. torde vårt nya 64 sidiga rikt illustrerade prospekt vara af stort intresse för Er. Begär det! Det erhålles gratis.

Malmö Språk- & Handelsinstitut
Dir. H. S. Normed, Söderg. 19 D, Malmö.

FÖRESTÄNDARINNEPLATSEN vid Karlskoga Fruittimmerföreningens Barnhem är till ansökan ledig att tillträdas den 1 nästkommande juni. Lön: kr. 400 pr år jämte fritt vivre m. m. Sökande bör vara barnkär samt kunnig och erfaren i vården af späda barn, frisk och stark. Diakonissa eller annan person med bildning, som genomgått barnvårdskurs e. d. har företräde. Ansökningar torde insändas till dr. K. Wistrand, Karlskoga, senast den 10 maj d. ä.

KAMMARjungfru, skicklig uti sminnad och försedd med utmärkta rek., får plats nu inst. 24 april, om betyg och fotografi insändes under adress: Ericssbergs Slott, Katrineholm.

Barntröken.

En enkel, anspråkslös, ordentlig flicka får plats 1 maj i tjänstemanna-familj med tre barn. Bör vara barnkär, något kunnig i sömnad samt villig deltaga i förefallande göromål. Svar jämte betyg och lönevillkor under adress »Barnkär», Karlstad, p. r.

HUFÖRESTÄNDARINNE- och hushållerskeplatsen i ett hem på landet är ledig att tillträda genast eller senare, allt efter överenskommelse. Refl. som i förening med skicklighet i såväl enklare som finare matlagning besitter kännedom om öfriga i ett större hushåll förekommande göromål torde jämte uppgift om ålder och lönepret. samt under bifogande af betyg från förut innehafd anställning, anmäla sig under adress »Västgöta-hem R. J. E.», Iduns exp.

Öfversköterske-platsen

vid Lasarettet i Backe är ledig till ansökan. Lön 500 kr., allt fritt, en månads semester. Sökande bör vara fullt hemmastadd i skötandet af en operationssal. Svar till Lasarettsläkaren, adr. Backe.

Ledig plats för hushållerska.

Befattningen såsom hushållerska vid Lunds hospital och asyl kungöres härmed ledig att tillträdas den 1 nästkommande juni, hvadan sökande äga att å hospitalskontoret inlämna sina ansökningshandlingar. Till kännedom meddelas i öfrigt dels att sökande bör vara i tillfälle att redan den 1 maj inställa sig för att under månadslopp vinna kännedom om de med tjänsten förenade göromålen, dels att vid platsens tillsättande endast den kan komma i åtanke, som kan förete intyg, såväl om full kompetens som verklig förmåga att med ordning och omtanke handleda de olika synnerligen omfattande bestyr som äro med tjänsten förenade, dels att sökanden bör hafva en ålder af omkring 35 år och om möjligt iakttaga personlig inställelse eller öfersända fotografi, dels och att de med tjänsten förenade aflöningsförmånerna utgöras af 600 kr. kontant årlig lön samt ålderstillägg jämte bostad med möbler och sängkläder, lyse, ved, tvätt och första klassens kost. Vidare upplysningar kunna inhämtas å hospitalskontoret, som hålles öppet helgfria dagar kl. 10-2. Lund den 6 april 1907. Hospitalskontoret.

Lediga tjänster. Kvinnliga ritare.

Två kvinnliga ritbiträden komma att instundande höst antagas vid Rikets allmänna kartverk. För att vinna anställning fordras att den sökande är fullständigt utbildad i konturritning o. kartskrift eller befinnes äga för kartritning framstående anlag. Ansökningar ställas till chefen för Rikets allmänna kartverk och åtföljda af frejdbyty, intyg om god hälsa och synförmåga, examens- och tjänstgöringsbetyg samt ett ritprof., skola vara insända före den 1 inst. oktober. Sökandens ålder bör icke öfverstiga 30 år. Vederbörande som förut inlämnat ansökning till kartverket, böra för att komma i åtanke förnya sin ansökning med bifogande af ritprof. Närmare upplysningar och ritmönster erhållas vid kartverkets afdelning V: a Trädgårdsgatan 2, under denna månad kl. 1-2. Stockholm den 5 april 1907. E. MELANDER, Chef för Rikets Allm. kartverk.

BILDAD anspråkslös flicka, god pianist, 25-30 år, frisk, får plats under sommaren i norrländsk familj, bestående af ogift tjänsteman, hans två systrar och minderårig fosterdotter, för hvilken pianolektioner önskas. Svar med fotografi, uppgift å ålder m. m. till »Musikvänner» som vid. bef. ord. af S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm.

FÖR en pålitlig flicka, kunnig i matlagning och villig att deltaga i alla inomhus förekommande göromål finnes plats ledig. Svar med fotografi och löneanspråk torde genast sändas till »A. O.», Nordskånska Dagbladet, Hesselholm.

Ung bättre flicka

kan få plats nu genast för vård af ett spädt barn och tillsyn till två större. Svar till »B.», Svenska Te'grambyrå, Malmö.

HURTIG ung flicka, exam. massösa, önskas från början af maj i yngre familj på landet. 2 patienter, möjligen flere. Svar med ref., anspråk samt fotografi till fru Rich. Claeson, Uddebo.

FÖR en bättre flicka, fullt kunnig i matlagning, bakning, slakt m. m., som i landhushåll förekommer, blir plats ledig 1 maj. Anses som familjemedlem. Svar med betyg, uppgift om ålder, lönepret. och om möjligt fotografi till »1907», Vartofta.

BÄTTRE flicka, ordentlig och snäll, får plats att i tjänstgöring ställa tillsammans med husmoder sköta enkelt hem å landet. Hjälp med tvätt och skurning. Svar med lönepret. och helst foto. till »Liten familj», Vesterhanninge.

Barnfröken.

Bättre, anspråkslös, barnkär och ordningsfull, kunnig i sömnad får god plats i början af sept. i familj i Stockholm för fyra barn om 2, 7, 9 och 12 år. De bästa rek. fordras. Svar till »Jungfru», Iduns exp., Stockholm.

Jungfru.

Till följd af sjuklighet finnes plats 1 maj för en frisk, rask, duktig, ordentlig och ej för ung jungfru, som är kunnig i enklare matlagning och alla andra husliga sysslor. Betyg jämte lönepret. torde sändas genast till fru Elin Sjögren, Beckaskog.

KUNNIG hushållsfröken erhåller plats i 2 personers hushåll i Stockholm. 2 jungfrur. Lön 30 kr. pr. månad. Norra Inack-Byrå, Malmsskilnadsq. 27, Stockholm.

Lärarinna.

För lärläsning med trenne gossar, i ålder under 13 år, önskas i familj, boende i Uppsala, en lärarinna under april och maj månader. Svar med referenser till »K-g», tidningen Uppsalas kontor.

Vid Lunds fullständiga läroverk för flickor

önskas för nästa läsår en vikarierande lärarinna med undervisningskyldighet huvudsakligen i matematik (klasserna VI-VIII) och naturkunnet. Närmare meddelar läroverkets föreständarinna fröken Elisabet Lindeberg, Lund.

FÖR bildad, gladlynt och vid sjukvård något van flicka finnes plats som sällskap och vårdarinna åt bröstsjuk konvalescent (ung flicka). Städtning af rummet medföljer platsen. Svar till »A. F. S.», Iduns exp.

EN i matlagning kunnig, pålitlig hushållsfröken, erhåller plats i litet hushåll hos svensk änkan i London. Göromålen äro matlagning, städtning och vanliga inomhus förefallande arbeten. Särskild person för utförandet af gröfre arbete finnes. Kunskap i engelska önskvärd. Svar med löneanspråk, betyg och referenser märkt »Svensk 919» under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm.

EN anspråkslös, barnkär flicka, pålitlig och någorlunda kunnig i sömnad, erbjudes plats öfver sommaren på landet i officersfamilj med tre barn om respektive 12, 7 och 6 år. Lön 20 kr. i mån. Goda referenser fordras. Svar med fotografi till fru R. Sellén, Östermalmsgatan 46, Stockholm.

Bättre, duglig, ordentlig, s'ädad,

proper flicka med godt sätt och lynne, villig att sköta hushållet för ensam herre, å herrlig, skogrik trakt vid hafvet, får plats genast, t. v. för sommaren. Rek., fotografi och löneanspråk märkt »Sommarnöje» torde insändas under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm.

BARNFRÖKEN. Bättre, anspråkslös, barnkär och ordningsfull flicka, kunnig i enklare sömnad, får god plats som barnfröken åt flicka, 6 år, och gosse, 3 år. Svar med betyg, fotografi och löneanspråk sändas till fru E. Liljenström, Uppsala.

Lediga tjänster.

Vid Bollnäs privata läroverk, hvarest undervisning meddelas, motsvarande kl. 1-3 vid högre allmänt läroverk för gossar och kl. 1-6 vid högre elementarskola för flickor, äro två tjänster lediga till ansökan:

1) föreständarinnetjänsten med följande läroämnen: franska, tyska, engelska och svenska språken, undervisningstid 24 timmar i veckan; löneför-måner pr år: 2 rum med ved jämte 1,200 kr. kontant;

2) en lärarinnetjänst med följande läseämnen: kristendom, naturkunnet, tyska, svenska och räkning; undervisningstid 28 timmar i veckan; löneför-måner pr år: kontant kr. 1,100.

Utväxling af läseämnen kan äga rum. Ansökningar, ställda till styrelsen för Bollnäs privata läroverk, inlämnas före den 1 juni 1907. Tillträdestid den 25 aug. s. å.

Kompetensvillkor: 1) för föreständarinna: examen från högre lärarinneseminarium eller på annat sätt styrkt skicklighet;

2) för lärarinna i kristendom m. m.: examen från privatseminarium, genom-gånget efter afgång från fullständigt högre elementarläroverk för flickor.

Bollnäs den 16 april 1907. STYRELSEN.

Ung engelska

sökes af Stockholmsfamilj under sommaren boende å Drottningholm för konversation och öfning i engelska språket. Att vara ansedd som familjemedlem samt fritt vivre erbjudes. Svar till »Nyttä och nöje», Iduns exp., Stockholm.

MOT fritt vivre får anspråkslös, bättre flicka, som är kunnig och villig att deltaga i matlagning samt för öfrigt gå frun tillhanda, plats hos liten familj på landet. Svar med fotografi och ref. till Marbeby Gärd, Bålsta.

BÄTTRE flicka, frisk, ordentlig samt van vid arbete och villig utföra alla en ensamjungfrus sysslor utom tvätt och skurning önskas af liten familj i småländskt stationssamhälle. Svar med foto. och pret. märkt »Duglig», Hook p. r.

Vid Oskarshamns elem-läroverk för flickor

finnas till ansökan lediga: En lärarinnebefattning i elementarfad. med undervisningskyldighet i kristendom och geografi samt event. tyska i småklasserna; begynnelselön fr. den 1 näst. juli 1,200 kr. pr år och pensionsbidrag. En d:o i förb. ård. med en begynnelselön af 700 kr. pr år och pensionsbidrag. Kompetens: den vanliga. Ansökn. torde insändas före den 5 maj till skolans styrelse adr. Oskarshamn.

Å Nya Inackorderingsbyrå, Brunkebergsgatan 3 B, Stockholm, etabl. 1887, finnes genast goda platser söka för hushålls- och barnfröknar.

Föreständarinneplatsen

vid Blekinge läns uppfostringsanstalt för sinnesslöa barn kungöres härmed ledig att tillträda den 1ste nästkommande augusti. Som anstalten till hösten kommer att inflyttas uti för ändamålet nybyggd lokal, bör den tillträdande föreständarinna icke allenast äga goda förutsättningar för att tillfredsställande kunna styra och sköta ifrågavarande anstalt, utan äfven insikt och förmåga att ändamålsenligt ordna i den nya lokalen.

Lönevillkoren äro: 700 kr. jämte vivre och bostad. Kunska- och läkarebetyg samt, eventuellt, tjänstgöringsbetyg och rek. skola vara inlämnade till Styrelsen för Blekinge läns uppfostringsanstalt för sinnesslöa barn i Karlshamn före utgången af instundande maj månad.

Karlshamn den 9 april 1907. A Styrelsens vägnar: S. P. A. Björkman, ordf.

ÖREBRO HUSHÅLLSSKOLA. Vasatorget, börjar torsdagen den 29 aug. 1907. Anmälningar före 1 Juli. Prospekt erhålles genom Fru A. Hild Rystedt.

Föreningen Vaksamhets byrå

Stockholm Göteborg Tunnelgatan 25. Sten Sturegatan 10.

meddelar kostnadsfritt råd åt unga kvinnor, som resa till utlandet, och anskaffar tillförlitliga upplysningar om därstädes erbjudna platser.

Skrif upp adressen!

PLATSSÖKANDE

PLATS såsom vä dinna i fint hem, häst där barn finnas, att förestå skolhushåll eller såsom sällskap åt äldre dam eller herre önskas af bildad flicka. Svar till »E.», Örebro, p. r.

TVÅ examinerade sjuksköterskor önska efter 1sta maj privatvård eller plats å sjukhus. Svar till »A. L.», postkontoret Linköping.

EN snäll, hurtig samt något musikalisk norrländska önskar plats i en bättre familj. Är villig deltaga i alla inom ett hem förekommande göromål. Den sökande har genomgått praktisk skola. Svar till »Ruth», Hernösand p. r.

GODA hushålls- och barnfröknar, lärarinnor m. m. till familjer finnes anmälda å Inack. Byrå, Norrköping. Rikstel. 9 16.

TVÄNNE unga anspråkslösa flickor önska plats i bättre familj för att lära sig alla i ett hem förekommande göromål. Svar märkt »Förlofvade», Iduns exp.

UNG flicka som genomgått Halliska skolas 8de klass, önskar fr. o. m juni plats i godt hem på landet, att läsa med mindre barn. Små lönepret. Svar fortast möjligt till »18 år», Göteborg p. r.

EN ung flicka af fin familj önskar under sommaren komma till någon större herrgård, häst i Skåne som sällskap, åt några unga flickor eller barn. Är villig att unda visa i musik och talar flytande tyska. Ingen ersättning önskas, men deremot att beaktas som medlem af familjen. Svar till »E. A.», Iduns exp.

21-årig flicka

önskar aställning i familj eller hos ensam dam i stad, att gå tillhanda i hushållet. Är kunnig i bokföring. Önskar anses som familjemedlem. Någon lön önskvärd. Svar till »A. C.», Vanås.

UNG flicka önskar plats som elev på kontor, är något kunnig i kontorsgöromål, men önskar fullständigt utbildad sig däri. Svar till »Ra», na 20 år. Iduns exp.

PÅ landet önskar ung, bildad flicka plats mot fritt vivre. Önskar deltaga i hushållet samt hjälpa till med skrif-göromål. Svar till »Familjemedlem R. P.», Iduns exp.

Undervisningsvan studentska med goda betyg önskar under juli och aug. plats som lärarinna på landet eller vid badort. Svar till »Studentska V.», Iduns exp.

EXAM. kv. gymnast med flerårig praktik önskar plats i familj. Svar »Van gymnast», Iduns exp.

BARNFRÖKEN! Bättre flicka önskar plats; kunnig i sömnad. Svar inom 8 dagar under adress »Allamedan 23», Karlskrona p. r.

BILDAD flicka önskar mot fritt vivre deltaga i lindrigare hushålls- eller skrif-göromål i treflig familj på landet. Svar innan 9 maj till »G. L.», p. r. Mullsjö.

NYEXAMINERAD sjukgymnast och massösa önskar under sommaren plats i familj eller medfölja till badort. Svar före 10 maj till »Massösa», Iduns exp.

FLICKA af god familj önskar i vår plats att förestå hemmet hos änkan eller ungherre. Kunnig i alla inom ett hem förefallande göromål. Svar märkt »Thora», Hanö pr Mjällby.

UNG, huslig flicka af god fam. önskar under sommaren praktisera i hushåll under van husmoders ledn., helst på landet, där tillfälle till något umgänge finnes. Vill betala något. Bästa ref. finnes. Tacksamt svar till »25 år», Iduns exp.

Ung flicka

van vid sjukvård önskar plats som hjälp och sällskap för någon sjuklig person. Svar till »20 år», Landskrona p. r.

NÜRNBERGS PILSNERDRICKA

Allm. 30 48.

Riks. 7 94.

Syndabocken.

Berättelse af August Strindberg.

(Forts fr. föreg. n:r.)

LIBOTZ VILLE minnas att Askanius en gång sagt: "Den där Tjärne är lik en yngre bror jag hade och som jag höll mycket af. Han är död nu". Fiskalen fick vara oförskämd, trolös; Askanius' tycke blef oförändradt, och han fortsatte utlämna sina hemligheter, som genast missbrukades af fiskalen, icke så mycket af elakhet som af egennytta, ty han ställde sig in hos myndigheterna med att ge dem underrettelser.

I två dagar gick Askanius till Tjärne i hennes hem; blef mottagen, men fick snart gå, ty det kom alltid fingerade telefoner och afbröt.

På tredje började Askanius på fiskalens kontor, och intog stolen vid pulpetens öfre ända. På fjärde dagen var stolen borta, och gubben fick stå. Den femte dagen var begrafningen, då Tjärne uteblef på grund af tjänstarenden.

Detta sårade den gamle, och när nu huset var tomt och hans "bästa vän" öfvergifvit honom, tvangs han af nöden och ensamheten att söka Libotz.

Där fick han sitta i soffan, tala så länge han ville om den aflidna, hennes sjukdom och sista stunder. Men där märktes nog att det icke var till Libotz han kom, utan till en åhörare, ty den sörjande såg aldrig åt vännen; och denne kunde aldrig erinra att han sett Askanius' blickar, men väl hans ögon någon gång.

När nu Libotz alltid avslutade sittningen med det goda rådet: Stäng lokalen! svarade Askanius:

— Jag stänger aldrig:

På nyåret stängdes däremot Stadskällarn med åtföljande konkursauktion.

Askanius stod i sitt fönster med operakikaren och åsåg möblernas bortförande:

— Ja, si, han hade ingen rygg, sade han. Man skall ha en rygg, när man inlåter sig i såna här affärer.

Och så tillade han:

— Det är Nemesis, för han ville ta brödet från mig. På sådana behöfver man icke hämnas, det går af sig själf.

*

I dessa dagar föll hofrättens dom, och Libotz blef frikänd. Det var ett nederlag för hela staden, och raseriet kastade sig åter öfver främlingen, men tog sitt uttryck i afgjord öfverdrifven sympati för Sjögren, som eljes icke var omtyckt. Osynliga händer hjälpte honom att sätta upp en affärsbyrå, för att konkurrera ut Libotz.

Men den frikännande domen hade ett alldeles särskildt inflytande på Libotz' karaktär; han hade sett att det fanns rättvisa och detta lugnade och tröstade honom och aflägsnade alla tvifvel om världsordningens människovänlighet. Han aktade sig väl att triumfera öfver segern, man gick lugn sin väg fram, numera de stora gatorna. Han var liksom skyddad för folkets onda blickar, immun mot glåpord, dem han icke hörde, undvikande att titta i bodfönster, där han kunnat se sin karikatyr en gång i veckan, om han varit nyfiken; så lefde han sitt lif, liksom omgifven af en ogenomtränglig dykardräkt, hvarken sökande stort folk eller småfolk.

— Jag tillhör medelklassen, brukade han svara, och den blir jag trogen.

Vid ett riksdagsmannanval ville de liberala begagna honom som talare, men han förklarade att han icke var liberal såsom de menade. Öfverklassen är konservativ och underklassen är liberal, det är helt naturligt, men när den liberala underklassen anser sig vara samhällets

bästa, som äga framtiden i sin hand, så är det ju nonsens. På det sättet blef han utstött, efter han icke kunde begagnas till några ändamål, och det fann han sig i.

Sjögrenska konkurrensen gick upp i början, då han lockade Libotz' kunder, och denne genomgick svåra dagar, då han fick betala borgen åt sin bror, hvilket han dock varit beredd på. Men efter någon tid återfick han sin praktik, och då hjälptes Sjögren af myndigheterna med uppdrag och poster; blef bolagets ombud, Stadsfullmäktiges skrifvare, assuransens prokurist, och slutligen kamrerare vid Grand Hotel, som blef färdigt vintern därpå.

*

Askanius, numera en hvit gubbe, stod vid sitt fönster och trummade på rutan, dag ut, dag in, betraktande Grands hus, som växte ur marken. Alltefter som huset växte, tycktes gubben krympa, bokstafligen, ty han nådde numera icke upp till första spröjsen, och kunde icke öppna dragluckan stående på golfvet.

Han spelade biljard mest hela dan, och om aftnarne satt han i kaféet ensam, drickande ur sina viner och åhörande orkestrion. Då var hela lokalen upplyst, femtio lågor. Om lördagarne voro fiskalen och Libotz inbjudna, och då lefde gubben; talade om sina gamla historier, men blandade årtal och namn, förberedde sin stora scen, men blef alltid afbruten af Libotz, som icke unnade Tjärne det oädla nöjet att få denne mans lif i sina händer, hvilket man aldrig kunde veta.

Askanius visste väl att hans rättigheter skulle upphöra med Grands öppnande, men det höll han ifrån sig, orkade icke ansöka om nya eller gå in med klagomål. Ansågs numera också som fjoskig, nästan dårhusmässig, och hade han bara haft arfvingar, skulle han blifvit satt under förmyndare. Nu hade han verkligen brorsbarn långt uppe i land, men dem erkände han icke, och det var nog för den subjektive mannen att icke tro på deras tillvaro, ehuru väl han långt fram på en natt hade anförtrott denna farliga bagatell åt "sin numera enda vän" Tjärne, som slukat den med begärlighet, och därvid röjt sig för Libotz, som observerat en blick, hvilken sagt:

— Åh kors, har han släktingar, det visste inte jag.

Sista dagarna i juni inträffade en liten omständighet, som gjorde Libotz missmodig så, som han icke varit på länge. Han blef uppsagd från sin bostad; värden, en färghandlare, hade en glasörr åt förstugan, och Libotz brukade alltid hälsas så vänligt af den fryntlige gubben, dock utan något närmande. Libotz hade tyckt om honom på utseendet, och därför blef han rof för den vanliga villfarelsen, att äfven han var omtyckt tillbaka. Mången hade dock yppat för advokaten, att färghandlaren var en tjufgubbe, men det trodde han vara förtal. När han nu frågade om orsaken till uppsägningen, svarade färghandlaren hit och dit, om reparationer, ändringar, och sådant.

Men i samma vefva kom Askanius invagande, flåsade ut, föll på knä och utropade: rädda mig!

— Hvad står nu på? Hvad har händt? frågade Libotz gråtfärdig.

— Man vill sätta mig under förmyndare! skrek den gamle, utom sig.

Det var nämligen det värsta han kunde tänka sig; den stolte mannen, ekonomiskt oberoende, skulle beröfvas sin egendom, stå under andras kommando och äta nådebröd.

Libotz lofvede föra talan, och började samla material, mest bestående i bevis att Askanius befann sig vid sina sinnens fulla bruk. Sedan han skickat hem gubben och bedt honom vara lugn, gick han till Tjärne, för att få första un-

derskriften. Denne vägrade bestämdt under förklaring att han var jäfvig, men när han pressades, så yppade han sin mening helt ut, och påstod att Askanius var tokig, hans egna handlingar dömde honom.

— Det är kanske du, som ställt till det här, sade han, utan att vidare tänka på hvad han sade.

— Beskyller du mig för ränker och intriger, bröt han ut. Akta-dig-du!

Libotz fortsatte sin vandring, men fick inga underskrifter.

Samtidigt sökte han rum; men de annonserade voro upptagna, och när han annonserade, fick han intet svar. Då började han fatta, att han var dömd att vråkas.

Så började processen vid rådhusrätten; inga släktingar syntes, men Sjögren uppträdde med fullmakter, och han hade intyg, som dugde, rörande Askanius' sinnessillstånd.

Libotz svarade i ett långt anförande, angrep spritbolaget såsom hafvande förorsakat Askanius ruin, då det utdömt hans lokaler såsom osunda, under det Stadskällaren och Gropen fingo fortsätta i sämre lokaler; erinrande om Askanius trädgård, dess sunda läge vid rinnande vatten; påminde om den luftiga källarsalen invid en stor glasveranda... Med ett ord, han sade allt hvad han skulle säga, framhållande som hufvudinvändning mot kärömbålet, att Askanius var en förmögen man utan bröstarfvingar, som därför hade rätt bestå sig en liten fantasi, i synnerhet då han var nyss hårdt pröfvad af sin makas borgång.

Rätten' hörde på; Sjögren svarade och uppläste intyg, att Askanius kunde anses otillräckelig, behöfde vård; och då ömsinnade släktingar nu välvilligt erbjudit sig, och så vidare. Målet uppskötts.

Efter denna dag märktes åter en karaktärsförändring hos Askanius. Han företog små resor, på skjuts till olika järnvägsstationer, men kom alltid hem till natten; han besökte boklådan och började läsa, juridik, kemi, fysik hufvudsakligen, och hans gamla karaktärsmask från källarsalen kom igen. Fin, sluten, välvillig, beklagade sig icke mer, hoppades intet af processen. Men han stängde icke lokalen.

På eftersommarn en dag, då han satt och läste tidningen i den tomma matsalen, ringlade Tjärne in genom dörren, med det lilla hufvudet först, och hufvudet frågade: Är källarmästarn där?

— Stig på, gamle vän, svarade Askanius, hvad är det om?

Tjärne slingrade fram och visade ett stämpadt papper:

— Du har glömt att du skulle stänga i går.

— Jag stänger aldrig! svarade Askanius, som öfvat sig länge nog på den kraftrepliken.

— Då måste jag stänga! svarade Tjärne.

— Ja, var så god! Men jag stänger aldrig. Denna så länge förberedda replik gjorde succès och fiskalen skrattade.

Askanius triumferade:

— Ser ni nu, att Askanius håller ord, och mig stukas ingen.

Tjärne tog ur farstunyelken utifrån, och läste inifrån, — därmed var saken afgjord.

— Nu ska vi dricka ett litet afskedsglas, sade Askanius och tog ner en lång smal flaska i korgflätning.

— Hvad bjuder du på för slag? frågade Tjärne.

— Det bästa jag har, det finaste och dyraste.

— Hvad är det?

— Har du aldrig druckit Maraschino?

— Nej, så långt kom jag inte.

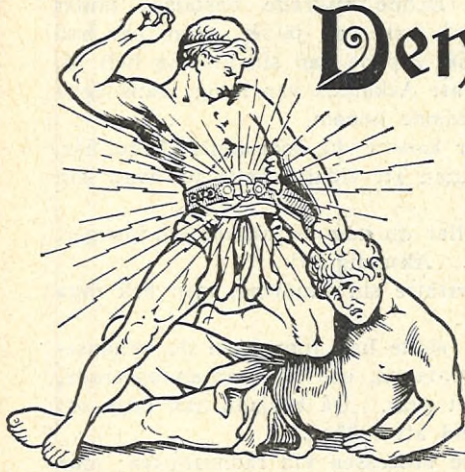
— Det är körsbärslikör från Dalmatien, kostar sju kronor flaskan.

De drucko och knaprade en biscuit därtill.

(Forts.)

Den starke vinner.

Den starke blir alltid vinnaren. Han kan ej nedläggas. Hans styrka, mod och själf tillit sätta honom i stånd att öfvervinna hvarje hinder. Han vet sin kraft, och modet, som ligger till grund för allt, hvad han utför, gör hans seger säker.

Elektriciteten är animalisk vitalitet. Den är grunden till all styrka. Den är elden för den maskin, som driver kroppens maskineri. Elektriciteten är, såsom vi tillämpa den, en källa af ny kraft för kroppens alla organ.

Ingen människa skulle vara svag; ingen skulle lida af förlusten af vitalitet. Ingen skulle tillåta sig att vara sämre, än naturen ämnat. Ingen skulle lida dylika defekter, då här för deras svagheter finnes ett medel till hands.

"AJAX" Torr-Cell Batteriet

är den svages vän, och hvar och en, som bär det, kan förbättra sitt tillstånd. Är Ni svag, har Ni ryggvärk, varicocele, svag mage, förstoppning, ryggskott, reumatism eller något annat, som härleder sig af kraftnedsättning eller öfveranstängning, så skall vår metod att applicera elektriciteten medan Ni sover förvåna Eder, Ni skulle ej underlåta att försöka den.

Låt oss öfversända vår bok gratis, som beskriver metoden. Om Ni sänder in denna kupong, så erhåller Ni den genast i försegladt kuvert och utan tryck. Ni får ingen omkostnad därför. Gör oss ett besök, om Ni kan, eller skriv efter boken.

SVENSKA ELEKTRISKA INSTITUTET,
(Afdelning 15), Regeringsgatan 9, Stockholm.

Var god sänd mig Eder fria bok: »En frisk själ och en frisk kropp!»

Namn: .....
Adress: .....

Allm. Tel. 76 48.

Riks Tel. 89 03.

Låt ej kaffet pösa öfver,

som det alltid gör då man kokar det, utan använd vid all kaffekokning det patenterade, förbättrade Säkerhets-**"OVER"**kaffelocket

med fyra nedgående rör, så förhindras all öfverkokning, och man besparas en massa obehag. Det värdefullaste af kaffet stannar då kvar i pannan, mycket kaffe sparas och kaffepannorna bli ej nedsödade af öfverkokande kaffe. Locket **"OVER"** passar till nästan alla kaffepannor. Kostar endast Kr. 1:25 i de flesta speceri-, järn- och diverseaffärer.

Stockholms Kaffe Aktiebolag.

Prenumerera på **IDUN!**

Pärmar

till **Idun 1906** och föregående år

tillhandahållas till följande priser:
Iduns pärmar, röda med guldtryck ... 1: 50
Iduns Romanbibliotek, röda eller gröna 0: 50
Iduns hjälpreda, röda eller gröna..... 0: 50
Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns Expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

Handväfda Linneväfnader.

Duktyger, handdukar, lakanslärfitt, näsdukar m. m., köpas bäst och billigast från Kungäters Linneväfveri, Kungäters. Katalog och profver gratis och franko.

PRIMA Franska Snöräfts-Sömmeriet, STOCKHOLM, Norrmalmstorg N:o 1, en fr., levererar snöräft från 5 kr. REG. WARUM. Begär priskurant!

HUR MÅR NI AF KAFFE?

Jo, ni blir nervös, får förstörd mage, svindel och uppstötningar samt magrar. Men om Ni alltid blandar Edert kaffe med Arlakaffe af Stockholms Kaffe Aktiebolags berömda tillverkning, så får Ni den hälsosammaste och mest välsmakande kaffedryck, som finnes att få. Den gör Eder icke nervös och förstör icke Eder mage, utan tvärtom. Kaffet blir då afven nära dubbelt så drygt mot annars. Detta Arlakaffe är den enda lämpliga kaffetillsats, förordad af de mest framstående professorer och läkare. Paketer à 25 och à 10 öre i alla Speceri- och Diverseaffärer.

Läs! Läs!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892	2:—
Idun 1893 (nr 1 felas)	2:—
Idun 1895 (utan julnummer)	2:—
Idun 1901 (med julnummer)	3:50
Idun 1902 (med julnummer)	4:—
Idun 1903 (med julnummer)	4:50
Idun 1904 (med julnummer)	4:50
Idun 1905 (med julnummer)	5:—
Iduns julnummer 1894	0:20
Iduns julnummer 1898	0:50
Iduns julnummer 1905	0:50
Barngarderoben 1904 (9 nummer)	1:50
Barngarderoben 1905, komplett	2:—
Barngarderoben 1906, komplett	2:50

"HIGH LIFE"
Hygienisk Massage Tvål
FÖR ERNÄENDE AF smidiga & slanka kroppsformer
Äfven ovärderlig som Ansikts Tvål.
Pris: Kr 1,50
GÅRDA TEKNISKA FABRIK GÖTEBORG.

SVENSKA KURORTFÖRENINGEN.

Bie Vattenkuranstalt. Kneippbad. Skogsluft. Enkel och sträng lefnadsordning. Läkare: Astley Levin, Sthlm.

Borgholm Bad- och rekreationsort med syd-ländskt öklimat. Utmärkta hafsbad. Tidsenlig utrustning. Billiga kommunikationer. Läkare: Joh. A. Andersson, Sthlm.

Dalarö Hafsbad. Våk. kur- o. rekreationsort. Naturskönaste läge; hälsosamt klimat. Gytte- tallbarrs-, kolsyrebad etc. Kallvattenkur, sjukgymnastik, elektricitet, hypnot. beh. Läkare: A. Hiller, Sthlm.

Fiskebäckskil Hafskuranstalt vid Vestkusten. Ren, dammfri hafsluft, alla sorters bad. Läkare: I. Söderholm, Fiskebäckskil.

Grennatorssa Brunn o. bad å småländska höglandet, vid stambanan. Idyllisk natur, barrskog, sjö. Bostäder i brunns-parken. Berömd järnkälla. Adr.: Moheda. Läkare: A. Hygerth, Sthlm.

Helsjön Gyttebad o. kuranstalt. Alla brukl badformer, spec. gyttemassagebad. 1:a kl. restauration. Naturskön barrskogstrakt: Ren o. hög luft. Postadr.: Horred. Läkare: Carl Ekblom, Göteborg.

Hjo Badanstalt. Öppen juni-aug. Sundaste läge i den förtjusande Guldskroven vid Vettern. Läkare: Prof. V. Hulkrantz, Uppsala; för gymn. o. massage: Dr C. Törngren, Sthlm.

Kneippbaden Sommar- och vinterkurort. Alla kalla och varma badformer. Kneippsk kallvattenkur. Luft- o. solbad. Läkare: Johan O. A. Bergqvist, Kneippbaden.

Lannaskede Hälsobrunn och badanstalt. Härligt läge i skogrik trakt i Småland. Järnkälla. Alla brukliga badformer. Kneippbad. Läkare: O. Sundell, Hvetlanda.

Ljungskile Förträfflig rekreationsort, med väl serverade bad och tillfälle till noggrann hälsovård. Öppen början af juni-början af sept. Läkare: Nath. Dahlberg. Prosp. fr. Kamrerarekontoret.

Loka, vid Bergslagens järnväg. Säsing 6 juni-6 aug. Naturskönt läge i högtlig-gande skogstrakt. Berömda gyttebad jämte alla vanliga badformer. Läkare: Lifmedikus I. Hedenius, Sthlm.

Lundsbrunn Hälsobrunn och badanstalt. Högt och torrt läge i naturskön trakt nära Kinnekulle. Vidsträckt parker. Berömd järnkälla. Billigt. Läkare: E. Pontén, Göteborg.

Lyckorna Hafsbad- och klimatisk kurort i härlig natur å vestkusten, kransad af yppiga, skogsklädda höjder. Läkare: D. Andersson, Töcksfors.

Lysekil Klimatisk kur- och rekreationsort. Utmärkta gytte-, kreuznacher-, half- och hafsbad, sjukgymnastik, massage. Tids-enliga anläggningar, billiga priser. Läkare: Professor A. Wide, Sthlm.

Malen, Båstad. Fullständig kur- och badort. Hafsbad. Vidsträckt barrskog Gymnastik, brunnsdrickning, dietisk behandling. Läkare: Carl Sebardt, Sthlm.

Marstrand (»Nordens Madeira») Hafskuranstalt med utmärkta bad, spec. gyttebad, goda kommunikationer, billiga lefnadsomkostnader. Läkare: J. Bauman, Marstrand.

Medevi Skogssanatorium. Berömda järnkällor med radioaktiv utstrålning. Utmärkta gytte- o. halfbad. Sol- o. luftbad Kalla bad i Vettern. Terrängkurer. Dietiskt bord. Läkare: G. A. Alvin, Sthlm.

Mörsils Sanatorium f. bröstsjuka, Jämtland. Öppet året om. Ren stark, fjällluft. Lätta komm. Första klass bord. Tidsenl. badhus. Elektr. belysning. Läkare: T. Horney, Mörsil.

Mösseberg Vattenkur och sanatorium, 1,100 fot ö. h. Nauheimerbad med flyt kolsyra, elektr. ljusbad. Säsing: 28 maj —medio af sept. Postadr.: Falköping —Ranten. Läkare: Fr. Odénius, Sthlm.

Nybro Brunn- o. badanstalt. Alla brukliga badformer. Starka järnkällor. Hälsosamt klimat. Härlig barrskog. Goda kommunikationer (29 km från Kalmar). Billigt. Läkare: Doc. O. af Klercker, Lund.

Porla Brunn. Berömda, kraftiga järnvatten. Fullst. badanstalt. I termin: 1 juni-1 juli; II termin: 5 juli-2 aug. Postadr.: Porla. Läkare: Lifmedikus E. O. Lidin, Sthlm.

Ragunda Vattenkuranstalt och hälsokälla i östra Jämtland. Vackert läge vid den härliga Hammarforsen, mildt klimat. Postadr.: Hammarstrand. Läkare: Robert Dahl, Sthlm.

Ramlösa 200:e säsing. Järnkälla & Neuenahrliknande alk. källa; kall, Nauheimer-, varmvattenkur; gymnastik. Speciel diet för socker-, gikt-, njursjuka & korpul. Läkare: E. Landergren, Sthlm.

Rindöbaden. Naturskönt läge. Rekreationsort. Öppnas 15 maj. Alla sorters moderna bad. Läkare: Dr L. Forsmark. Beställa: å rum emottagas å R. T. 69 62 o. A. T. 215 11. Efter 15 maj R. T. Rindö, Allm. Rindö 25.

Ronneby Brunn. Starkaste järnkällor, massage-, ljus-, hafsbad m. m. Kallvattenkur, diet. beh. af sockersjuka, gikt, fett-sot. Läkare: J. Sjöqvist, Sthlm. Ensk praktiserar prof. Lindfors, Petron, Elfstrand.

Ryd Sanatorium och kneippkuranstalt. Naturskönt läge. Barrskog och insjöar. Lugnt och stilla. Läkare: H. V. Kindblom, Ryd.

Saltsjöbaden 1/2 tim. fr. Stockholm. Öppet hela året. Fullständigt & modernt; egen pensionatsafdeln.; diet. beh. af sockersjuka o. dyl. Allt under samma tak. Läkare: Emil Zander.

Skagersbrunn Vattenkur o. hälsokälla i ö. Värmland vid sjön Skagern. 19 km. fr. Svartå. Härlig barrskog på Moo-höjden. Vanl. badformer. Solsandbad. Läkare: Henrik Berg, Sthlm.

Storlien Högfjällsanatorium och turisthotell i Jämtland. Härligt läge 2,000 fot öfver hafvet. Ej lungotspatienter. Läkare: John Peyron, Sthlm.

Strömstad Hafskuranstalt. Skyddadt läge. Mildt hafsklimat. Berömd gyttebad. Järnkälla. Säsing 1 juni-15 sept. Läkare: A. Berghel, Sthlm.

Särö Hafsbad och kurort. Rik vegetation, vidsträckt och härliga promenader med utsiktsplatser. Öppet året om. Tågförbindelse med Göteborg 18 ggr dagligen. Läkare: L. Wolf, Göteborg.

Sätra Brunn. 1,4 mil från Sala. Stillehet, enkelhet. Barrskog. Gyttebad, gymnastik, massage; särskild matordning för magsjuka. Öppet 11 juni-10 aug. Läkare: R. Friberger, Uppsala.

Söderköping Brunn och bad. Fullständig brunns- & badkur. Sjukgymnastik och massage. Enkelt lefnadsätt. Tidsenliga bostäder. Läkare: Sven Wallgren, Sthlm.

Södertelje Nytt badhus o. societetshus. Spec. Tvålmassagebad. Hafsbad. Sol- och luftbad. Läkare: A. Afzelius, Sthlm. För massage och gymnastik: dr N. Wennström, Sthlm.

Tranås Vattenkuranstalt, öppen året om. Alla varma och kalla bad. Fullständig Kneippbehandling. Mild och ren luft. Naturskönt läge. Vidsträckt barrskog. Billiga priser. Läkare: H. Thom, Tranås.

Trosa Bad- o. sommarvistelseort. Naturskönt läge. Ren och stärkande luft. Utmärkt varm- och saltsjöbad. Nytt varmbadhus. Läkare: G. Kjellman, Trosa.

Ulricehamn Sanatorium och vattenkuranstalt. Öppet året om. Vidsträckt skogsområde. Mer än 300 meter öfver hafvet. Läkare: M. Matell, Göteborg.

Varberg Hafsbad och gyttebadanstalt. Bästa hafsbad, spec. gyttebad. Billiga afgifter och lefnadsomkostnader. Läkare: Lifmedikus Emil Jacobson, Sthlm.

Visby Vattenkuranstalt och klimatisk kurort. Mildt klimat långt ut på hösten. »Ruinerernas och rosornas stad». Nytt: En luft-hyddo-koloni nära Höglint. Läkare: Karl Kallenberg, Sthlm.

Wärmlands Eda Vattenkuranstalt o. järnkälla. Säsing 10 juni-30 augusti. Naturskönt och sundt läge, milsvida skogar. Elektricitet, bad, massage. Läkare: G. Grill, Avesta.

Ytterån Brunn- o. badanstalt i Jämtland med härligaste läge (1,000 fot ö. h.) vid Storsjön. Utmärkt järnkälla. Ny regime. Bad- och boningsbus restaurerade. Läkare: Am. Nilsson, Sthlm.

Öregrund Hafsbadanstalt. Härligt, friskt läge. Goda och billiga lefnadsförhållanden. Lifliga ångbåtskommunikationer. Gytte- & Nauheimerbad. Läkare: Hj. Wallén, Öregrund.

Östhammar Hafsbadanstalt. Skyddadt läge vid vik af Ålands haf. Berömda gytte- o. tvålmassagebad för reumatism, Härlig hafs- o. skogsluft. Läkare: F. Scherstén, Östhammar.

Medicinska förfrågningar besvaras af resp. läkare och för närmare upplysningar hänvisas till den af Sv. Kurortföreningen utgifna publikationen »Svenska Bad- och Kurorter» (tillgänglig i bokhandeln) och till de olika kurorternas prospekt, som erhållas genom kamrer-kontoren samt Svensk Bad- och Turisttidning och Svenska Turistföreningen, Stockholm.